

Voort *weer* gespoord
NAAR EEN
nieuw avontuur!

25 jaar Woutertje Pieterse Prijs

76 DE HEMEL VAN HEIVISJ

74 JUWELEN VAN STRAS

72 HET GEHEIM VAN DE KEEL VAN DE NACHTEGAAL
NACHTEGAAL

70 VERKOCHT

68 JOSJA PRUIS

66 BIJNA JARIG

64 WAAR IS DE TAART?

62 SUPERGUPPIE

60 IK BEN POLLEKE HOOR!

58 WINTERIJS

56 BROERE

54 LAATSTE VERHALEN VAN DE EEUW

52 BEZOEKJAREN

48 ZWART ALS INKT

32 IEP!

30 HET BOEK VAN BOD PA

28 VALLEN

24 BIJNA IEDEREEN KON OMVALLEN

22 EEN HEEL LIEF KONIJN

20 JUFFROUW KACHEL

18 ANDERLAND

16 DE DAME EN DE NEUSHOORN

14 LIEVELING, BOTERBLOEM

11 ANNETJE LIE IN HET HOLST VAN DE NACHT

Voort *weer* gespoord
NAAR EEN
nieuw avontuur!

25 jaar Woutertje Pieterse Prijs

Stichting Woutertje Pieterse Prijs

COLOFON

EEN UITGAVE VAN Stichting Woutertje Pieterse Prijs, 2012

MOGELIJK GEMAAKT DOOR Stichting Lira Fonds

JUBILEUMJURY Bregje Boonstra, Suzanne Hertogs, Annemie Leysen,
Bas Maliepaard, Mirjam Noorduijn

GRAFISCH ONTWERP Suzanne Hertogs, Anne de Laat | Ontwerphaven

FONTS Bodoni Old Face, Letter Gothic

DRUK Ando, Den Haag

BINDER Mosmans

PAPIER Arcoprint Edizioni 100 grams 1.7

***lira** fonds*

De Roverhoofdmannen van Wouter

Op 4 april 1988 vond de feestelijke lancering plaats van Nederland 3, toen het eerste net op de vaderlandse televisie met gerichte en verplichte aandacht voor cultuur. Een van de programma's op die dag besteedde aandacht aan de allereerste uitreiking van de Woutertje Pieterse Prijs, bestemd voor een Nederlandstalig kinder- of jeugdboek met uitzonderlijke kwaliteiten, zowel op het gebied van taal en inhoud als op dat van beeld en uitvoering. Met *Annetje Lie in het holst van de nacht* was Imme Dros de eerste winnaar en sindsdien denk je bij Woutertje Pieterse niet meer uitsluitend aan Multatuli, maar ook aan uitzonderlijke kinderboeken.

De laureatenlijst laat zien dat de verschillende jury's over het algemeen hoog hebben ingezet en zich niet in de eerste plaats hebben bekommerd om de binnen de kinderboekenwereld te pas en vooral te onpas gestelde vraag: 'Is dit wel voor kinderen?' Kwaliteit moest de norm zijn, zowel literair als visueel. Onder de bekroonden bevinden zich derhalve veel grote en gevestigde namen, van Paul Biegel tot Joke van Leeuwen en van Toon Tellegen tot Bart Moeyaert, maar er is evengoed plaats voor een debuut (Anne Vegter/Geerten ten Bosch) of voor een betrekkelijke nieuw-komer (Carli Biessels).

De wegen van elke jury zijn terecht ondoorgrondelijk, maar terugkijkend kun je je toch afvragen waarom bepaalde titels – Bart Moeyaerts *Blote handen* of *Toen Faas niet thuis kwam* van Martha Heesen – destijds buiten de boot vielen. De bekroning van het tekstloze *Waar is de taart?* (Thé Tjong Khing) in het jaar dat ook Kuijers *Het boek van alle dingen* meedong, is een regelrecht statement te noemen, evenals het laten

prevaleren van *Bijna jarig* van Dros en Geelen boven *Schijnbewegingen* van Floortje Zwigtmán. Waarschijnlijk wordt in die keuzes iets zichtbaar van de veranderende opvattingen in de wereld van het kinderboek, want ook al werden op dat moment boeken met overduidelijke kwaliteiten bekroond, toch lijken de betreffende jury's aan het waarschijnlijke plezier van de lezers een grotere waarde te hebben toegekend dan in de beginjaren van de prijs gebruikelijk was.

ONTSTAAN

De Woutertje Pieterse Prijs ontstond in een tijd van groeiende aandacht voor het 'literaire' kinderboek, dat jonge lezers serieus nam. Net als bij de boeken voor volwassenen zou je vragen moeten stellen over de oorspronkelijkheid van taal en denken, over de geloofwaardigheid van verhaal en personages en over de noodzaak dit ene verhaal op precies dit moment te vertellen. Dat de lezer een kind was hoefde nog niet te betekenen dat schrijvers zich ervan af konden maken met een potje leuk, spannend of eng doen of door vanaf grote volwassen hoogte het leven en bijbehorende moeilijkheden uit te leggen. En ook van illustratoren mocht meer verwacht worden dan de obligate tekening om de zoveel bladzijden. Uiteraard zouden kinderen niet verplicht worden om uitsluitend fraai vormgegeven literaire meesterwerken tot zich te nemen, maar ze zouden er wel mee in aanraking moeten kunnen komen via enthousiaste boekhandelaars, ouders of leerkrachten. Ze zouden de gelegenheid moeten krijgen om te kunnen kiezen, precies zoals volwassen lezers dat ook kunnen.

Deze jeugdliteraire emancipatiebeweging werd gedragen door uitgevers met verbeeldingskracht die risico durfden te nemen, door schrijvers die zich vrij voelden hun eigen verhaal te vertellen zonder een voortdurend bewustzijn van hun lezerspubliek, en door recensenten die kritiek gaven op gemakzuchtig geschrijf, bordpapieren verhaalfiguren, flauwe grappen en clichés. In dit klimaat kon de Woutertje Pieterse Prijs tot bloei komen en op zijn beurt bijdragen aan de bloei van de Nederlandstalige jeugdliteratuur.

LEKKER LEZEN

Inmiddels is dat klimaat behoorlijk veranderd en waait de wind uit een heel andere hoek. De focus op de literaire kanten van het kinderboek riep restauratieve reacties op, niet alleen van buitenstaanders, maar ook afkomstig uit het vak zelf. Er zou te veel positieve aandacht gaan

naar te moeilijke en ontoegankelijke boeken, waardoor het leesplezier van het jonge volkje in de kiem gesmoord zou worden. We moesten terug naar 'lekker lezen' en al dat gedoe over literatuur zo gauw mogelijk vergeten. Tegelijkertijd raakte het kinderboek in de greep van de bestsellercultuur, leidend tot veel overbodig geschrijf. Het ongekende succes van Harry Potter vanaf eind jaren negentig, de wereldwijde Geronimo Stilton-gekte of de lezersopwinding rondom de *Hoe overleef ik*-reeks maakten duidelijk dat er met kinderboeken wel degelijk geld te verdienen was. Uitgevers proberen op hun manier mee te draaien in het circus van de nieuwe helden, door in te zetten op alles wat fantasy-achtig is of op gezellig ogende, lekker leesbare series met bijbehorende promotie, in de vorm van merchandising en waar mogelijk verfilming. Ook de kinderboekenschrijver zelf blijkt promootbaar door hem het land te laten rondtrekken met theatervoorstellingen en liedjesprogramma's. Hij werkt meestal niet meer aan een oeuvre, maar schrijft boeken in de meest uiteenlopende genres. Oorspronkelijkheid is ver te zoeken, en zijn handschrift is vaak inwisselbaar met dat van andere schrijvers. Het gevolg is eenvormigheid en vervlakking. Gebrek aan durf bij heel wat uitgevers, auteurs en recensenten, en gemakzucht bij de bemiddelaars maken dat de eenheidsworst steeds langer en steeds minder voedzaam dreigt te worden.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Dit sombere verhaal wordt hier niet voor het eerst verteld en uiteraard is niet alles kommer en kwel in kinderboekenland. Er ontwikkelt zich een nieuwe generatie schrijvers die serieus op zoek zijn naar een verhaal dat kinderen aanspreekt en die toch trouw aan zichzelf willen blijven: Marjolijn Hof, Gideon Samson, Simon van der Geest en anderen. Veel meer dan vijftientig jaar geleden profiteert Nederland van de verworvenheden binnen de Vlaamse jeugdliteratuur, met vernieuwende illustratoren als Carll Cneut en Klaas Verplancke, gedurfde prentenboeken en een aantal belangrijke auteurs op het gebied van de jongerenroman, onder wie Els Beerten en Marita de Sterck. Die jongerenroman overigens is inmiddels geëvolueerd tot young adult-novel of cross-overliteratuur, een hippe ver-Engelsing die rondzingt bij uitgevers, boekhandels en krantenredacties. Hier werd weer een nieuwe doelgroep ontdekt om de productiepijlen op te richten, maar het is de vraag of er werkelijk een jong publiek mee bediend wordt of vooral ook een 'onvolwassen' volwassen publiek.

Belangwekkend zijn de verschillende geslaagde pogingen om de non fictie naar het niveau van de literaire non fictie te tillen, door niet uitsluitend feitjes op te lepelen naast een stortvloed aan plaatjes, maar door bevlogen verhalen te vertellen over onderwerpen die auteurs als Bibi Dumon Tak duidelijk ter harte gaan. En op het gebied van de fictie is sprake van hernieuwde aandacht voor maatschappelijke problematiek, zoals bijvoorbeeld blijkt uit de Slashreeks, waarin jongeren zelf als zegsman en -vrouw de auteur voorzien van informatie over de moeilijkheden waar ze tegenaan lopen in de grote mensenwereld. Al deze beweging rechtvaardigt ondanks de betreurenswaardige nivellerende tendensen toch de titel van dit boekje, geleend van de jeugdige dichter Woutertje Pieterse: 'Voort weer gespoord naar een nieuw avontuur!' Daarbij hoeft de volgende regel - 'En mijn reisweg getekend met bloed en met vuur' - niet letterlijk genomen te worden, maar een beetje zwaaien met het zwaard in naam van het serieus te nemen kinderboek dient onveranderd het vaandel van de Woutertje Pieterse Prijs te blijven sieren!

ONGEBRUIKELIJKE DENKOEFFENING

Met het vijftienvijftigjarig bestaan van de prijs in zicht ontstond het idee voor een ongebruikelijke denkoefening. Een eenmalige jubileumjury zou zich moeten buigen over alle bekroningen, om daar met de ogen van nu een vers oordeel over te vormen. In dat clubje zou zowel de oude als de huidige generatie kinderboekbeoordelaars vertegenwoordigd moeten zijn, en naast het gesprek over de boeken zou het ook moeten gaan over de veranderingen in de kinderboekenwereld sinds eind jaren tachtig. Het ongewone en luxueuze aan dit jurywerk ligt natuurlijk in het te beoordelen corpus, dat niet bepaald wordt door de toevalligheden eigen aan een jaarproductie, maar dat bestaat uit titels die allemaal ooit de hoofdprijs waardig gekeurd zijn.

De opdracht was om – als elke Woutertje Pietersejury – de voorliggende titels op hun artistieke merites en in onderlinge vergelijking met elkaar te wegen, en om bovendien iets te zeggen over hun houdbaarheidsdatum. Bekroningen zijn immers afhankelijk van de willekeur binnen het boekenaanbod en van de jeugdliteraire schijnwerpers in een betreffende tijd. Een of twee decennia later kunnen ze er enigszins tot behoorlijk anders uitzien, want herlezing is een onvoorspelbaar proces, waar lang niet alle (kinder)boeken tegen bestand zijn. De verschillende jury-overwegingen zouden moeten uitmonden in een voorkeur voor vijf titels, waarvan de auteurs mogen toetreden tot het eregilde

van ‘Wouters Roverhoofdmannen’. Bij elke uitreiking van de prijs galoppeert Wouter opnieuw rond in zijn Roverslied. Deze keer zullen er vijf uitzonderlijke kinderboeken in zijn zadeltas zitten waarmee hij de toekomst tegemoet kan stormen.

De moeilijkheid van dit jurywerk bleek minstens zo groot als de ongewoondheid. Om te beginnen kan het bij herlezen nogal pijnlijk zijn om een opgeslagen mening of gekoesterd gevoel los te moeten laten. Verder is het buitengewoon prettig om het ene na het andere prijsboek onder ogen te krijgen, maar toch ook ongemakkelijk en soms haast onmogelijk om het ene meesterwerk naast het andere te zetten en het belang ervan tegen elkaar af te moeten wegen. En tenslotte is het bij de latere bekroningen moeilijker om afstand te nemen dan bij de vroegste, omdat de positieve indrukken nog zo vers zijn en de tijd voor reflectie nog te kort is.

De uiteindelijke keuze voor de vijf Roverhoofdmannen heeft iets aanmatigends, alsof een opperjury alle jaren werk nog eens dunnetjes over zit te doen. Onze keuze moet gezien worden als een bijdrage aan de canonvorming. De geest van de tijd eist snel iets nieuws en steeds wat anders. Dwars tegen die tijdgeest in gaat het hier om vasthouden, om het al bestaande te laten zien in zijn blijvende waarde.

Bij haar beraadslagingen raadpleegde de jubileumjury zowel het hoofd als het hart, lette zij op literaire kwaliteit en verrassende vormgeving, en heeft zij recht willen doen aan de grote rijkdom binnen het domein van het kinderboek en aan de jeugdliteraire mijlpalen van de afgelopen vijftientig jaar. Van groot belang was ook de vraag of een boek de nog niet volwassen lezer een ‘ankertje’ biedt, een houvast of een mogelijkheid om aan te leggen. Guus Kuijer heeft eens gezegd dat hij probeert te schrijven op een manier die ‘kinderen niet uitsluit’. Dat is het soort kinderboek, waar waarschijnlijk alle jeugdliteraire jury’s altijd naar op zoek zijn en dat al even waarschijnlijk altijd schaars zal blijven, omdat het zo’n grote kunst is om het te schrijven.

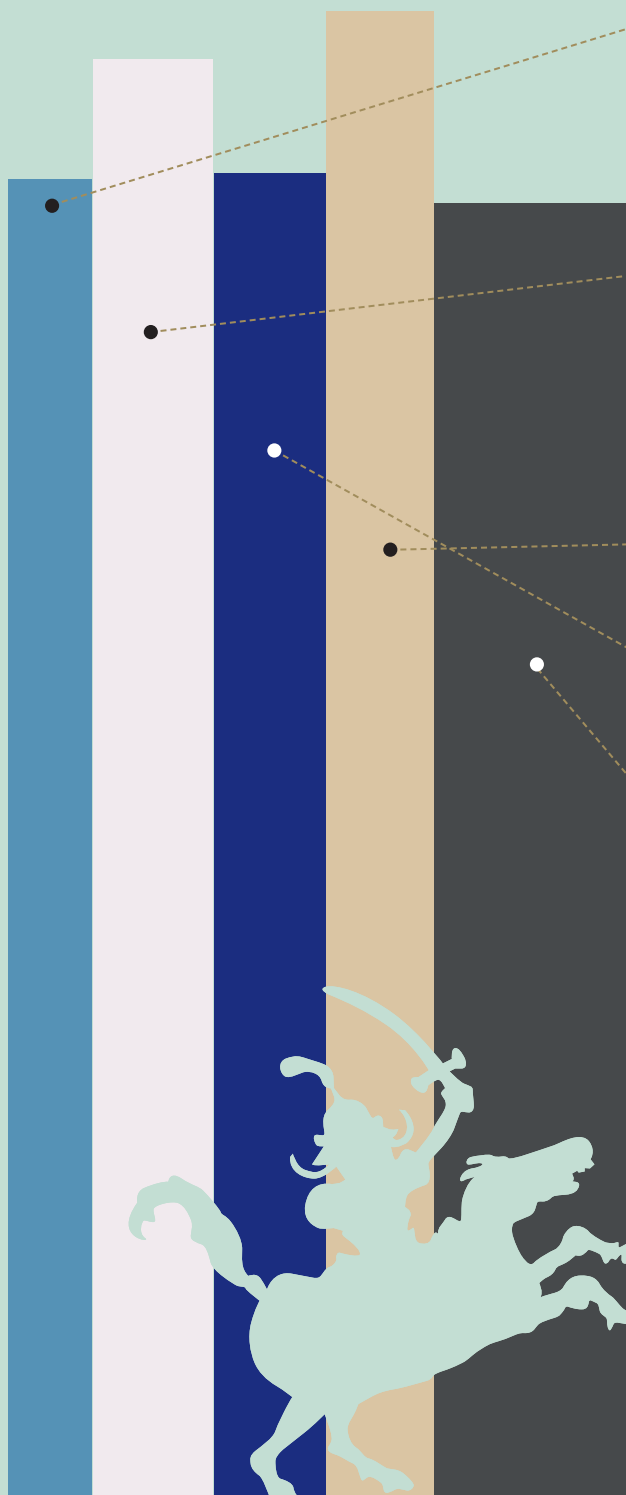
Van die grote kunst is volgens de jubileumjury onweerlegbaar sprake bij Wouters Roverhoofdmannen, die alle vijf op hun eigen manier voorbeeldig zijn voor wat de makers van een kinderboek vermogen. De jury hoopt en vermoedt dat ook bij het vijftigjarig bestaan van de Woutertje Pieterse Prijs deze titels nog gekend, geliefd én verkrijgbaar (!) zullen zijn.

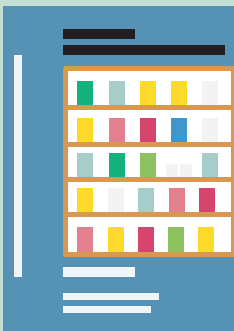
Bregje Boonstra **VOORZITTER JUBILEUMJURY**

HOE EN WAT
Voor elk van de vijf Roverhoofdmannen werd door een van de jubileum-juryleden een nieuwe lofrede geschreven. Voor de overige titels is een samenvatting uit het betreffende juryrapport gemaakt.

BIJ DE EXTRA
INFORMATIE PER TITEL
IS VOLLEDIGHEID
NAGESTREEFD, MAAR
ONGETWIJFELD NIET
ALTIJD BEREIKT.

5 ROVERHOOFDMANNEN

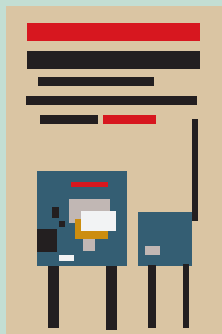

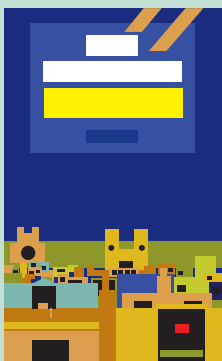
Met de bekroning van *Annetje Lie in het holst van de nacht* (Dros/Heymans, 1987) werd de standaard voor de prijs gezet. Het raadselachtige verhaal met zijn rijkdom aan taal, liedjes, geschiedenis en folklore heeft een scherp oog voor de zwaarte van sommige kinderlevens. Langs de bovenkant van de pagina's ontrolt zich in minutieus getekende prentjes als een filmstrip een zelfstandige visie op het verhaal. Door de zielsverwantschap van de twee kunstenaars resulteert dat in een zelden bereikte eenheid van tekst en beeld.

Bijna iedereen kon omvallen (1993) is een titel die naadloos bij de dierenverhalen van **Toon Tellegen** past. Hij is ongerijmd, grappig en zet aan het denken. Sinds de verrassende kennismaking met het dierenbos in 1984 schiep Tellegen een universum met volstrekt eigen wetmatigheden. En zijn lezers zijn van het soort dat zich niet laat afperken naar leeftijd, maar naar taalgevoeligheid, soepelheid van geest en geloof in de mogelijkheid van bijna alles.

Zwart als inkt (1997) mag beschouwd worden als **Wim Hofmans** magnum opus, waarin hij zowel zijn bekommernis met de onmachtige positie van kinderen als zijn liefde voor het fantasierijke, absurdistische en woordspelige ten volle heeft kunnen uitleven. Het resultaat is voorbeeldig voor hoe je een volkssprookje in zijn waarde kunt laten en er tegelijkertijd een werk van de geschreven literatuur van kunt maken. Voorbeeldig zijn ook de zorgvuldige vormgeving en de krachtige illustraties in rood en zwart, Sneeuwvitjes kleuren.

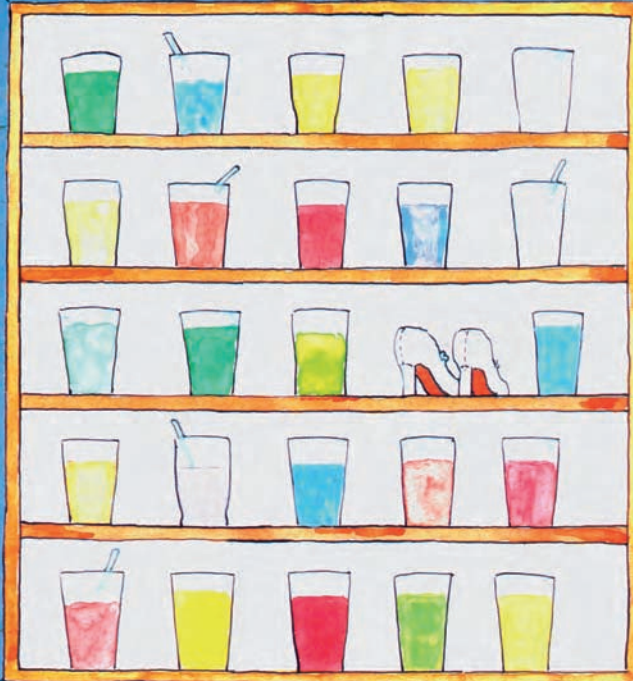
Zoals bij al **Joke van Leeuwens** boeken moet de lezer van *Iep!* (1996) even nadenken wie nu de 'verteller' is, de taal of de tekeningen. Ze nemen de taak waar nodig van elkaar over en dat kunnen ze omdat dezelfde hand hen stuurt. De avonturen zijn dwaas en onvoorspelbaar, maar het thema is serieus, namelijk hoe moeilijk het is om iemand van wie je houdt de vrijheid te gunnen. Door haar vermogen het grote klein te houden is Van Leeuwen bij uitstek een auteur met het zo gewenste ankertje, waar kinderen kunnen aanleggen om via een luchtig verhaal een volwassen onderwerp op hun eigen hoogte te bevatten.

Samen met het zes jaar eerder verschenen *Negen open armen* maakt *De hemel van Heivisj* (2010) duidelijk dat er een begenadigd verteller is opgestaan. **Benny Lindelauf** heeft zijn kennis over de Tweede Wereldoorlog in Zuid Limburg zo geïntegreerd dat je de geschiedenis als het ware uit het verhaal ziet ontstaan. Met zijn springlevende, ontroerende verhaalfiguren trekt de auteur zijn lezers de historische werkelijkheid in, maar bovenal met zijn taal die het verhaal vleugels geeft. Hier klinkt een heel eigen stem, die de belofte in zich bergt dat hij ook na jaren nog even helder zal klinken.

Annetje Lie in het holst van de nacht

VAN HOLKEMA & WARENDORF

Imme Dros

Met tekeningen van
Margriet Heymans

IMME DROS
**Annetje Lie in het
holst van de nacht**

Met tekeningen van
Margriet Heymans

Quaerido

Kriskras door een surrealistisch landschap

Er loopt een directe lijn van *Alice in Wonderland* naar *Annetje Lie in het holst van de nacht*. Natuurlijk, Annetje Lie is een unieke creatie van Imme Dros. Zo'n meisje kom je in het Nederlandse kinderboek nergens anders tegen. Zoals dat ook geldt voor alles wat ze beleeft nadat haar vader haar om vage redenen bij haar oma aan zee heeft gebracht. Maar de wereld waarin Annetje Lie belandt, wanneer ze - alleen en verlaten - tussen waken en slapen in op zoek gaat naar waar 'het holst van de nacht' is, is net zo bevreemdend en verontrustend en heeft net zo'n eigen logica als die waarin Alice terechtkomt na haar lange val in het konijnenhol.

In de diepe krochten van haar onderbewuste loopt Annetje Lie de wonderlijkste wezens tegen het lijf: de ijdele Muizenkoning, de stralende Maan die je in zijn 'goudgondeltje' overal naartoe brengt, de enge Jurkenvrouw en de macabere Heintjevaar die je, als je niet oppast, de diepe zee intrekt. Zij nemen Annetje Lie bij de hand en leiden haar kriskras door een surrealistisch landschap, waar droom en werkelijkheid elkaar ontmoeten. Zo ontstaat gaandeweg een indringend beeld van een eenzaam en weerloos meisje dat ziek is en dat haar ouders - die klaarblijkelijk ruzie hebben - vreselijk mist. Een beeld overigens dat zich bovenaan de bladzijden fraai weerspiegelt in de kleine, verstilde pentekeningen, die hun eigen poëtische droomwereld oproepen. De verwantschap tussen *Alice in Wonderland* en *Annetje Lie in het holst van de nacht* gaat echter verder dan verhaalgegeven en -vorm. Het zijn

1988

IMME DROS

Annetje Lie in het holst van de nacht

Tekeningen Margriet Heymans
Van Holkema & Warendorf 1987, 118 pagina's

VANAF
9
JAAR

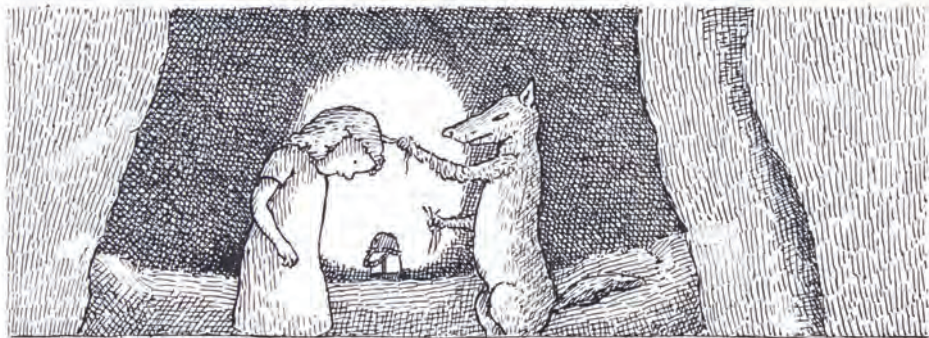
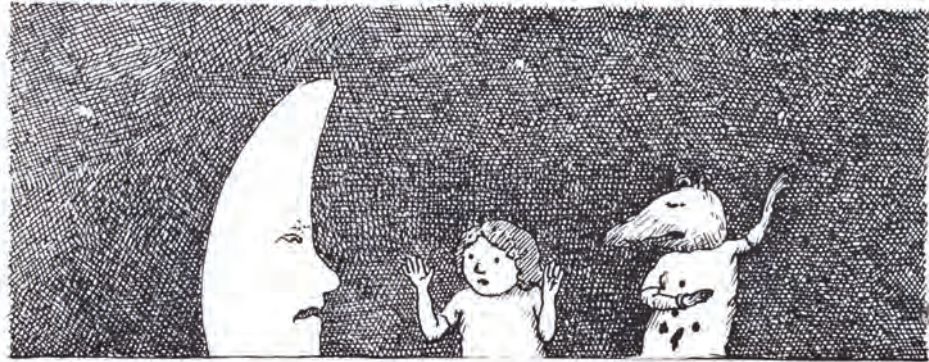
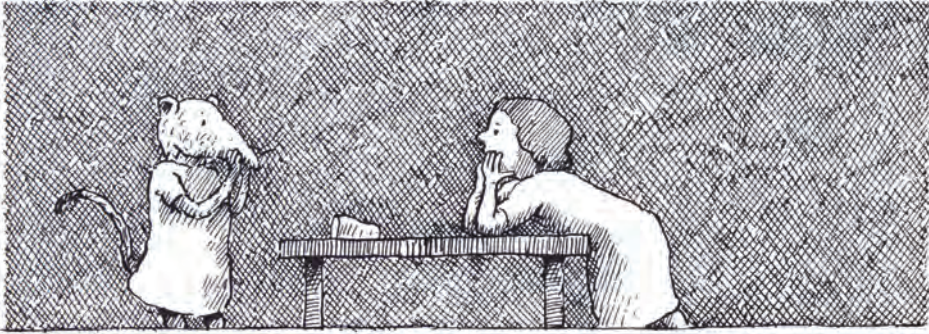
IMME DROS (1936)
Geboren en getogen op Texel. Debuut: *Het paard Rudolf* (1971). Het succes kwam met *De zomer van dat jaar* (1980). In de jaren negentig vertaalde Dros Homeros en maakte Griekse mythen voor jong en oud toegankelijk. Bekend werden haar prentenboeken voor kleuters. Bijna al haar werk is geïllustreerd door echtgenoot Harrie Geelen.

bovenal boeken die van groot cultuur-historisch belang zijn gebleken. In 1865 luidde Lewis Carrolls verhaal het begin in van de zogenaamde ‘golden age of children’s literature’: kinderboeken van grote namen als J.M. Barrie, Beatrix Potter en Kenneth Grahame, die tot op de dag van vandaag ook gelezen en genoten worden door volwassenen vanwege hun schoonheid en oorspronkelijkheid van inhoud, taal en vorm. Ook *Annetje Lie* markeert het begin van een nieuwe bijzondere tijd. Het is het eerste kinderboek dat werd bekroond met de Woutertje Pieterse Prijs: volgens het juryrapport 1988 bedoeld voor ‘boeken, die wij allen, [...], tot op ons geheimzinnige sterfbed zouden willen herlezen’. *Annetje Lie* is bij uitstek zo’n boek. Het is voor jong en oud, tijdloos en alomvattend. Op schitterende wijze weet Dros Annetje Lie’s gedroomde werkelijkheid in taal te vangen en haar angst en onzekerheid (in)voelbaar te maken: door het herhalen van woorden, het dwingende ritme van de raadselachtige bakerrijmpjes die oma zingt en Dros’ associatieve spel met letterlijke en figuurlijke woordbetekenissen. Zo raakt Annetje Lie, die vergeefs wacht op de zorgzame Maan omdat het ‘donkere maan is en nergens licht’, logischerwijs steeds dieper verdwaald in het labyrint van haar koortsig onderbewuste. Dat grensgebied van fantasie en werkelijkheid is fascinerend en mysterieus. Welk kind wil nu niet ontdekken – al dan niet aan de hand van een ouder(e) – hoeveel geheimen daar verborgen liggen? Is het niet alle kinderen eigen op avontuur te gaan, aangezet door hun nog onbevangen houding? Annetje Lie doet in ieder geval niets liever, zoveel is zeker. Wanneer zij aan het eind, dat hoopvol stemt, de ‘Nieuwe Maan’ in ‘een komma van licht’ heeft teruggevonden, twijfelt zij geen moment om opnieuw met de gouden maanboot uit te varen. En waarnaar toe? ‘Overal heen,’ roept Annetje Lie, ‘ik wil overal heen.’ En dat, om met de woorden van Dros te spreken, is altijd het beste: met *Annetje Lie in het holst van de nacht* ‘leer je alle tweeëndertig streken van het kompas. En wie die kent, verdwaalt niet’.

Mirjam Noorduijn JUBILEUMJURY

JURY 1988 Jan Blokker, Bregje Boonstra, Kurt Löb, Wam de Moor

AANTAL DRUKKEN: 6, LAATSTE: 2000 / VERKRIJGBAAR, DIGITAAL VIA DBNL / PRIJZEN: GOUDEN PENSEEL; BEST VERZORGDE BOEKEN / VERTAALD IN 5 TALEN / TV-FILM DOOR HARRIE GEELLEN / THEATERPRODUCTIES DOOR POËZIEN; DE MAAN EN DE MUIZENKONING DOOR TENEETER; ANNETJE LIE DOOR ALDA LOEFFEN
Ook bekroond in 1988: *Toen niemand iets te doen had*, Toon Tellegen - Gouden Griffel

Hij blaast in het zeil.

LAATSTE ZIN

1989

MARGRIET HEYMANS

Lieveling, boterbloem

Querido 1988

38 pagina's

Lieveling, boterbloem,
dikke vette avondzoen...

EERSTE ZIN

Berthe, Poppeleia en de boze fee

UIT HET JURYPAPPORT

Er zijn boeken die zich niet op het eerste gezicht gewonnen geven, en we weten dat dat meestal niet de minste zijn. Voor wie wil lezen wat er staat – en die komt al aardig aan z'n trekken – is het verhaal van het meisje Berthe en haar pop Poppeleia die 's nachts door een boze heks wordt gemaltraiteerd, heel eenvoudig, en in z'n naieve, half wrede schakeringen haast sprookjesachtig. Maar wie doorleest kan bevroeden dat er meer aan de hand is, zoals wel vaker bij sprookjes.

Via subtiele verschuivingen in de handeling laat Margriet Heymans de vraag rijzen of het wel zo eenvoudig zit in de relaties tussen Berthe, Poppeleia en de boze fee – of het meisje behalve zichzelf niet eigenlijk ook een beetje de pop en zelfs de heks is, en of de geschiedenis niet ook de geschiedenis is van een kind dat in verschillende fantasiewerelden tegelijk leeft. De vraag wordt niet beantwoord.

Binnen een ingenieuze afwisseling van dialoog, monologue intérieur en stemmen als van een klassiek koor houdt de schrijfster de twijfels, de onzekerheden, de raadsels en de keuzemogelijkheden zorgvuldig in evenwicht. Misschien bewust heeft ze dat mysterie nog vergroot door haar verhaal te vertellen in vrije, blanke verzen die soms aanloopjes lijken te nemen naar verheven lyriek, maar altijd bijtijds op hun nuchtere, volkspoëzie-achtige pootjes terecht komen.

JURY 1989 Jan Blokker, Bregje Boonstra, Kurt Löb, Wam de Moor

AANTAL DRUKKEN: 4, LAATSTE: 1989 / VERKRIJGBAAR, DIGITAAL VIA DBNL (ZONDER AFBEELDINGEN)
THEATERPRODUCTIE *BERTHE BERTHE* DOOR TENEETER
Ook bekroond in 1989: *Het vlot*, Wim Hofman - Gouden Griffel
Dat rijmt, Alphons van Heusden - Gouden Penneel

LAATSTE ZIN

Zij is de pop,
maar wie ben ik?

Margriet Heymans Lieve, boterbloem Querido

VANAF
8
JAAR

MARGRIET HEYMANS
(1932)

Opgeleid als beeldend kunstenaar. Caf jaren les aan de kunstacademie.

Haar specialiteit zijn beeldverhalen, die ze al maakt sinds haar kindertijd. Debuut:

Het poppenfeest (1971), samen met haar zuster Annemie Heymans. Van hen samen is ook *De prinses van de moestuin* (1991). In later werk is de taal voor Margriet een steeds grotere rol gaan spelen.

EERSTE ZIN

De neushoorn
stond op het strand.

En zo was het ook.

LAATSTE ZIN

ANNE VEGTER &
GEERTEN TEN BOSCH

DE DAME EN DE NEUSHOORN

QUERIDO

Verteldynamiek van een videoclip

1990

ANNE VEGTER & GEERTEN TEN BOSCH
De dame en de neushoorn
Querido 1989
35 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

In zijn lezing *Het verdwijnende kinderboek* maakt Anne de Vries bezwaar tegen de dames en heren die zich de laatste jaren met het jureren van kinderboeken hebben beziggehouden. Hij verwijt hen een te rigide, te eenzijdig-literaire maatstaf. Hij bepleit een 'ruimere literatuuropvatting, waarin niet alleen aandacht wordt besteed aan het abstracte niveau van de interpretatie, maar ook aan het concrete verhaal, dat in de termen van kinderen in de eerste plaats "spannend" moet zijn.'

Wij hebben zo'n zeventig boeken gelezen die vorig jaar het licht zagen, en daar zaten er veel tussen die 'spannend' waren of spannend bedoelden te zijn, maar die niet door onze literaire beugel konden. Want die maatstaf hebben we niet opgegeven, zomin als een jury van muziekliefhebbers op meezingers zou selecteren, zonder het oor te laten hangen naar enigerlei elementaire muzikaliteit.

Doorslaggevende reden voor onze uiteindelijke keuze is de naar ons oordeel zeer uitzonderlijke eenheid van tekst en vormgeving. Met een ontwapenende vanzelfsprekendheid laten de twee auteurs in taal en tekeningen zich gebeurtenissen voltrekken, die soms in het klassieke sprookjesland lijken thuis te horen, maar op een volgende bladzijde de verrassende ongerijmdheden van het stripverhaal, en daarna weer haast de verteldynamiek van een videoclip vertonen. Terwijl tekst en illustraties ogenschijnlijk heel eenvoudig blijven, wordt de fantasie van de lezer op allerlei niveaus subtiel geprikkeld.

JURY 1990 Jan Blokker, Bregje Boonstra, Jacq Firmin Vogelaar,
Joost van de Woestijne

AANTAL DRUKKEN: 2, LAATSTE: 1990 / NIET VERKRIJGBAAR
Ook bekroond in 1990: *De eikelvreters*, Els Pelgrom - Gouden Griffel
Boris Beer, Dick Bruna - Gouden Penneel

VANAF
8
JAAR

ANNE VEGTER
(1958)

Drama-opleiding.
Docente aan de Schrijversvakschool. Schrijft poëzie, proza, toneel en kinderboeken. Kwam via het kindertijdschrift St. Kitts van de Bovenwindse in contact met Geerten Ten Bosch, wat resulteerde in *De dame en de neushoorn* (1989). De nominatie van haar *Verse bekken!* (1990) voor de AKO-Literatuurprijs zorgde voor veel rumoer.

GEERTEN TEN BOSCH
(1959)

Grafisch ontwerper, typograaf en illustrator. In 1988 medeoprichter van het kindertijdschrift St. Kitts van de Bovenwindse. Illustreerde werk van Anne Vegter, Clara Linders en Toon Tellegen. Gouden Penneel in 1996 voor Tellegens *De verjaardag van de eekhoorn*.

Verlangen naar andere werelden

UIT HET JURYPAPPORT

Tussen onvergetelijk en geheimzinnig lijkt een nauwelijks te formuleren verband te bestaan. Anders uitgedrukt: het boeiendst zijn vaak precies die boeken, die voldoende ruimte bieden aan de verbeelding en een verkenning van een wereld, die groter is dan alleen die van de kinderziel in 'jeugdland'. *Anderland* is zo'n boek bij uitstek: een klassiek verhaal dat gaat over de kracht van verbeelding en vertelkunst. We hebben te maken met een superieur verteld, qua compositie uitgebalanceerd verhaal, dat bovendien wat opzet en thematiek betreft van moed getuigt. Biegel waagt zich aan grote thema's – het utopische, het verlangen naar andere werelden, het ontstaan van de mythische vertelling.

Nieuw aan *Anderland* is dat het zo uitdrukkelijk de Keltische mythe van de Brandaan-tocht, hertelt, voor de jeugd. Dat houdt waarachtig meer in dan navertellen. Op sprekende wijze demonstreert Biegel, hoe een drenkeling al vertellend een held wordt, hoe deze held in het vertellen goddelijke afmetingen kan aannemen en welke functie het vertellen voor ongeletterden moet hebben gehad. Het verhaal gaat letterlijk van mond tot mond, door de auteur in een sterk ritmische, fugatische gespreksvorm opgeschreven. Biegel negeert het vermeende verschil tussen kinderboek en literatuur, onder het motto 'niet wij moeten naar hen toe, zij moeten naar ons.' Zijn *Anderland* verdient alleen al een bekroning om te bevorderen dat meer van zulke oude mythen toegankelijk worden gemaakt, zonder afbreuk te doen aan de oorspronkelijke literatuur.

JURY 1991 Pierre Janssen, Aukje Holtrop, Jacq Firmin Vogelaar,
Joost van de Woestijne

AANTAL DRUKKEN: 2, LAATSTE: 1991 / VERKRIJGBAAR, DIGITAAL VIA DBNL EN ALS LUISTERBOEK
FILM DOOR ARNE TOONEN / THEATERPRODUCTIE DOOR POËZIEN / Ook bekroond in 1991: *Als je goed
om je heen kijkt zie je dat alles gekleurd is*, Tine van Buul en Bianca Stigter - Gouden
Griffel / *Lieve kinderen hoor mijn lied*, Peter Vos - Gouden Penneel

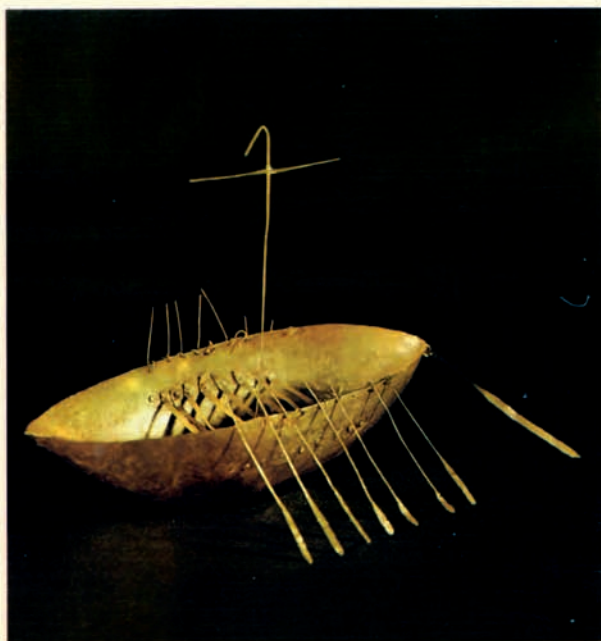
LAATSTE ZIN

Hoewel mensen zijn hem
gevolgd? En hoeveel verhalen?

Paul Biegel

ANDERLAND

— een Brandaan mythe —

VANAF
11
JAAR

PAUL BIEGEL
(1925 - 2006)

Jongste van negen kinderen. Was dol op de sprookjes van Grimm. Wilde jurist of pianist worden. Leerde het schrijversvak bij de Marten Toonderstudio's.

Debuut: *De gouden gitaar* (1962). Met ruim vijftig titels werd hij een van Nederlands meest geliefde kinderboekenschrijvers. Bekendste werk: *Het sleutelkruid*, *De kleine kapitein*, *De tuinen van Dorr*, *Nachtverhaal*.

Dit is mijn dagboek.

Ik wou dat dat echt zo was.

Toon Tellegen Juffrouw Kachel Met prenten van Harrie Geelen

Querido

Toon Tellegen
Juffrouw
Kachel
Met prenten van
Harrie Geelen
Querido

Een boek als weerwraak

UIT HET JURYRAPPORT

‘Weerwraak is scheppend’, staat ergens bij Multatuli. Hij heeft gelijk. Een boek als weerwraak – het is een droom en niet een van de slechtste. Het geloof in de bezwerende of wrekende macht van het geschreven woord is groot. ‘Dit is mijn dagboek. Maar het is geen echt dagboek, waarin je schrijft over jezelf. Het is een dagboek over juffrouw Kachel, mijn juffrouw op school. (...) Na mijn dood mag iedereen het lezen. Als juffrouw Kachel dan nog leeft dan hoop ik dat ze haar verdiende loon zal krijgen.’

Het zelfbedrog in de tweede zin is ontroerend: het dagboek gaat niet over de schrijver ervan, maar over juffrouw Kachel. Maar zijn hoofd is het centrum van alles. Geloof in de macht van het geschreven woord heeft de jongen ook. Na zijn dood zal zijn dagboek nog uitwerking hebben. Maar misschien heeft hij vooral geloof in de onverwoestbare vitaliteit van juffrouw Kachel, want ze zou hem wel eens kunnen overleven. Tegenover haar onverwoestbare kracht heeft hij maar twee wapens: zijn dagboek en zijn verbeelding.

De taal in het jongensdagboek is eenvoudig, maar ongewoon efficiënt. Elke dagboekaantekening is een heel summier verhaal. Samen zouden de dagboekverhalen, door hun taal, maar ook door hun concentratie op de ene figuur en haar altijd slaande hand, iets benauwends kunnen krijgen, maar het tegendeel is het geval: ze werken bevrijdend. Daarom, maar ook om de gewaagdheid van het onderwerp, de superieure manier waarop in het boek de schijn van kindertaal is gerealiseerd, de humor - gevolg van de rijke verbeelding van de jongen - verdient Juffrouw Kachel de Woutertje Pieterse Prijs.

JURY 1992 Kees Fens, Aukje Holtrop, Jacq Vogelaar, Joost van de Woestijne

AANTAL DRUKKEN: 5, LAATSTE: 2009 (IN KLEUR) / VERKRIJGBAAR / VERTAALD IN HET BULGAARS
THEATERPRODUCTIE VERTELVOORSTELLING DOOR HET VERHALENBEDRIJF
Ook bekroond in 1992: *Kikker en het vogeltje*, Max Velthuijs - Gouden Griffel
Waarom niet, Friso Henstra - Gouden Penneel

1992

TOON TELLEGEN
Juffrouw Kachel
Tekeningen Harrie Geelen
Quendo 1991, 112 pagina's

VANAF
9
JAAR

TOON TELLEGEN
(1941)

Was huisarts en werkte drie jaar in een ziekenhuis in Kenia. Is een productief dichter; schrijft voor kinderen en voor het theater. Grote bekendheid kreeg hij met zijn dierenverhalen, waarvan de eerste bundel *Er ging geen dag voorbij* uit 1984 dateert. Aanvankelijk verschenen in het kinderboekenfonds, richten de verhalen zich tegenwoordig meer op volwassenen.

EERSTE ZIN

Op een dag kreeg
mevrouw Klein een staart.

Die schiet trouwens
geen konijnen meer.

LAATSTE ZIN

Een heel lief konijn

*Imme Dros
& Jaap
Lamberton*
Querido

Merkwaardige metamorfose

1993

JAAP LAMBERTON
Een heel lief konijn
Tekst Imme Dros
Quendo 1992, 63 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

Jaap Lamberton maakte samen met Imme Dros het prentenboekje *Een heel lief konijn*. Over de aard van de samenwerking tussen auteur en illustrator weet de jury niets. Als Lamberton na voltooiing van de tekst aan het werk is gegaan, dan heeft hij zich niet alleen wonderlijk goed aan het even fantastische als ontroerende verhaal aangepast, hij is erdoor ook tot heel bijzonder werk geïnspireerd.

Dat verhaal gaat over mevrouw Klein die een merkwaardige metamorfose ondergaat. Eerst krijgt zij een konijnenstaartje. Vervolgens beginnen ook haar oren te 'groeien en groeien'. Nergens vindt zij hulp. Behalve in de onverminderde liefde van haar man, die trouwens op een otter lijkt. De vanzelfsprekendheid waarmee het verhaal wordt gepresenteerd, stimuleert de verbeeldingskracht: geloven gaat vanzelf.

Lamberton laat in zijn zwart-wit tekeningen evenveel open als Dros in haar eenvoudige tekst. Hij tekent eigenlijk slechts 'essenties', die op vaak verbluffende wijze beelden doen vermoeden. Soms zijn die poëtisch, vaak ook dreigend. Elk realisme – hoe gevaarlijk had dat kunnen zijn – is vermeden. Een hoogtepunt is al direct de stoet van dieren met hun verschillende staarten en staartjes. Andere hoogtenpunten zijn de verbeelding van de groep keurige mensen – een bastion van fatsoen –, de tekening van de harteloze moeder en die van mijnheer Klein, getogen otter, de krant lezend in zijn stoel.

Door Lambertons werk is een even ongewone als bijzondere verbinding tussen tekst en tekeningen ontstaan. Geschikt voor iedereen die nog niet onder de scheve superioriteit van het realisme lijdt.

JURY 1993 Kees Fens, Aukje Holtrop, Nicolaas Matsier,
Kees Nieuwenhuijzen

VANAF
7
JAAR

JAAP LAMBERTON
(1941-1991)
Werkte als designer met Harrie Geelen in de Marten Toonderstudio's. Bedachten en ontwierpen commercials en tekenfilms. Geelen moedigde Lamberton aan een boek van Imme Dros te illustreren. Kort voor de verschijning van *Een heel lief konijn* overleed de kunstenaar.

AANTAL DRUKKEN: 3, LAATSTE: 2007 / NIET VERKRIJGBAAR / VERTAALD IN 3 TALEN
Ook bekroond in 1993: *Nachtverhaal*, Paul Biegel - Gouden Griffel
Kikker in de kou, Max Velthuijs - Gouden Penneel

Toon Tellegen Bijna iedereen kon omvallen

MET TEKENINGEN VAN

ANNE VAN BUUL

QUERIDO

De logica van het onmogelijke

1994

TOON TELLEGEN
Bijna iedereen kon omvallen
Tekeningen Anne van Buiel
Querido 1993, 123 pagina's

De zon staat hoog in de lucht, het water van de rivier glinstert er op los, en de lijster zingt in de top van de populier. Zo gaat dat, in het dierenbos van Toon Tellegen. En zo is het goed. Het bos is met *Bijna iedereen kon omvallen* - de vijfde bundel dierenverhalen die er zich afspelen - een vertrouwde en geliefde plek geworden, waar het heerlijk toeven is. 'Als ik mijn dierenverhalen schrijf, heb ik altijd even het gevoel: er is ècht een bos, met ècht een eekhoorn en een mier. Dat bos bestaat, dat is ergens, maar je kunt er niet komen vanuit Amsterdam, dat is onmogelijk', zegt de verzinner ervan. Er wordt in hoofdzaak overvloedig gefeest, nagedacht en gemijmerd. De mier en de eekhoorn voeren eindeloze gesprekken en kijken vervolgens naar de ondergaande zon. Door de wind bezorgde brieven, uitgebreide wederzijdse bezoeken, een kopje thee, taarten, honing en beukennoten vullen de dagen. Op een klein, voorbijgaand incident na kabbelt het leven er rustig voort op het ritme van de rivier.

Protagonisten zijn de onafscheidelijke mier en eekhoorn. De mier, meesterpiekeraar, weet meer dan wie ook en dan hem zelf soms lief is. En de eekhoorn is de stille toeverlaat voor zijn boezemvriend en voor alle anderen. Speelse weemoed en tobberige vrolijkheid voeren de toon. De sfeer blijft meestal vriendelijk. Kleine meningsverschillen en plotse aanvallen van moedeloosheid worden snel opgelost. Op prangende vragen over identiteit en bewustzijn komt stevast een geruststellend antwoord.

VANAF
10
JAAR

TOON TELLEGEN
(1941)

Was huisarts en werkte drie jaar in een ziekenhuis in Kenia. Is een productief dichter; schrijft voor kinderen en voor het theater. Grote bekendheid kreeg hij met zijn dierenverhalen, waarvan de eerste bundel *Er ging geen dag voorbij* uit 1984 dateert. Aanvankelijk verschenen in het kinderboekenfonds, richten de verhalen zich tegenwoordig meer op volwassenen.

‘Val jij nooit om?’ vroeg de eekhoorn toen hij de reiger op één been in het riet zag staan.

EERSTE ZIN

Eindeloos verlangen houdt alle dieren gaande. De olifant wil graag vallen, de waterslak verlangt naar zachtjes kunnen kabbelen, de reiger treurt omdat hij, wegens onwrikbaar, niet kan omvallen, de egel zou heel graag als de zon in de lucht willen hangen, de mier maakt steeds weer aanstalten om op reis te vertrekken naar de

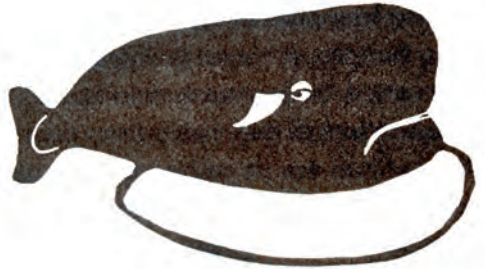
verte, de krekel begint een handeltje in verlanglijsten.

Maar zoals dat ook in Tellegens gedichten het geval is, worden de grote gevoelens door het alledaagse gerelativeerd.

Net als A.L.Snijders met zijn zkv's vond Toon Tellegen met zijn verhalen een nieuw, hoogst origineel genre uit en schiep hij een universum met eigen wetmatigheden. Elk verhaal staat op zich en vertoont een vaste structuur.

Van alles is er maar één: dé mier, dé eekhoorn, dé olifant, dé boktor en alle andere einzalgänger denken uitvoerig na onder dé beuk of dé eik. Maten en gewichten zijn niet van tel. Alles is mogelijk. Tijd wordt door de stand van de zon bepaald. De dieren zitten niet vast aan een of andere biotoop en ze zijn ook nog geslachtloos... Het juryrapport heeft het over 'een domein tussen

werkelijkheid en fantasie, tussen vertelling en sprookje, in een land van ongekende mogelijkheden dat echter met zo veel vanzelfsprekendheid wordt beschreven, dat het ongewone als natuurlijk wordt ervaren.²

De verhalen in *Bijna iedereen kon omvallen* gaan meesterlijk over niets. Er gebeurt nauwelijks wat. De klassieke en voorspelbare ingrediënten van een kinderboek blijven hier achterwege: geen spannende intriges, geen in mensenkieren gestopte beesten, geen expliciete maatschappijkritiek. En toch is er veel, heel veel. Verbeelding, bijvoorbeeld, die zich zo aandient dat ze volstrekt logisch lijkt. De logica van het onmogelijke. In de dialogen zit een vreemdsoortige, absurde filosofie. Er is virtuoos taalspel en luchtige, verwonderde poëzie.

Het geheim van Toon Tellegen en van dit prachtige boek is misschien dat er niet één, maar vele geheimen zijn. Dat maakt de verhalen ondoorgrondelijk als het leven zelf. Dat maakt ze ook leeftijdloos, ongrijpbaar en betoverend. En dat maakt vooral dat ze nooit ‘afgelopen’ zullen zijn of ‘uit’ zullen gaan. Daar mogen de mier, het vuurvliegje én de lezers gerust in zijn.

Annemie Leysen JUBILEUMJURY

JURY 1994 Kees Fens, Peter van den Hoven, Nicolaas Matsier, Kees Nieuwenhuijzen

AANTAL DRUKKEN: 17, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR ALS E-BOOK / PRIJZEN: GOUDEN GRIFFEL
VERTAALD IN 4 TALEN / THEATERPRODUCTIE *ALMOST EVERYONE CAN FALL (EXCEPT THE HERON)*
DOOR DUSKO RADOVIC (BELGRADO)
Ook bekroond in 1994: *Lui Lei Enzo*, Jan Jutte - Gouden Pensee!

LAATSTE ZIN

Hij stapte in bed en viel in slaap.

Meesteres van de sobere spanning

UIT HET JURYRAPPORT

De taal van Anne Provoost is sober en transparant. Zij lijkt niet uit te zijn op ‘mooi’, maar haar inzet is er, literair gesproken, niet minder ambitieus om. *Vallen* richt zich tot die ongrijpbare groep van lezers tussen servet en tafellaken en gaat ook over een vertegenwoordiger van die ‘tussenleeftijd’. Over de onbepaaldheid van iemand die opgroeit en als karakter nog zoekende is: Lucas, met zijn moeder op vakantie in het huis van zijn overleden grootvader. Het beperkte perspectief van de ik-vorm maakt een verregaande identificatie mogelijk.

Vallen is zeer nauwkeurig, zeer listig, zeer onopvallend geconstrueerd. De schrijfster voert de lezer mee zonder hem ooit stil te laten staan. De spanning die ze vanaf het begin op een rustige, geheimzinnige en vakbekwame manier weet te bewerkstelligen is de resultante van een zorgvuldige regie. Provoost is een meesteres van de sobere spanning. In het Franstalige stadje, het decor van de roman, bevinden zich voldoende Arabische seizoenarbeiders om voor een klimaat van vreemdelingenhaat te kunnen zorgen. Lucas wordt daarin betrokken. Provoost zet lijnen uit en verknoopt ze. Er is de lijn van een verzwegen hoofdstuk uit de familiegeschiedenis, terugreikend tot de Tweede Wereldoorlog: de grootvader heeft onderduikers verraden. Die draad wordt getwijnd met het verhaal van nu, dat van de vreemdelingenhaat. Knap dat Provoost een gecompliceerde, moderne werkelijkheid voelbaar en inzichtelijk heeft weten te maken, en wel door de uitsluitende inzet van haar grote literaire vernuft. Zonder dat de lezer schema's voorgeschoteld krijgt. Zonder gepreek, zonder terechtwijzing, zonder moralisme.

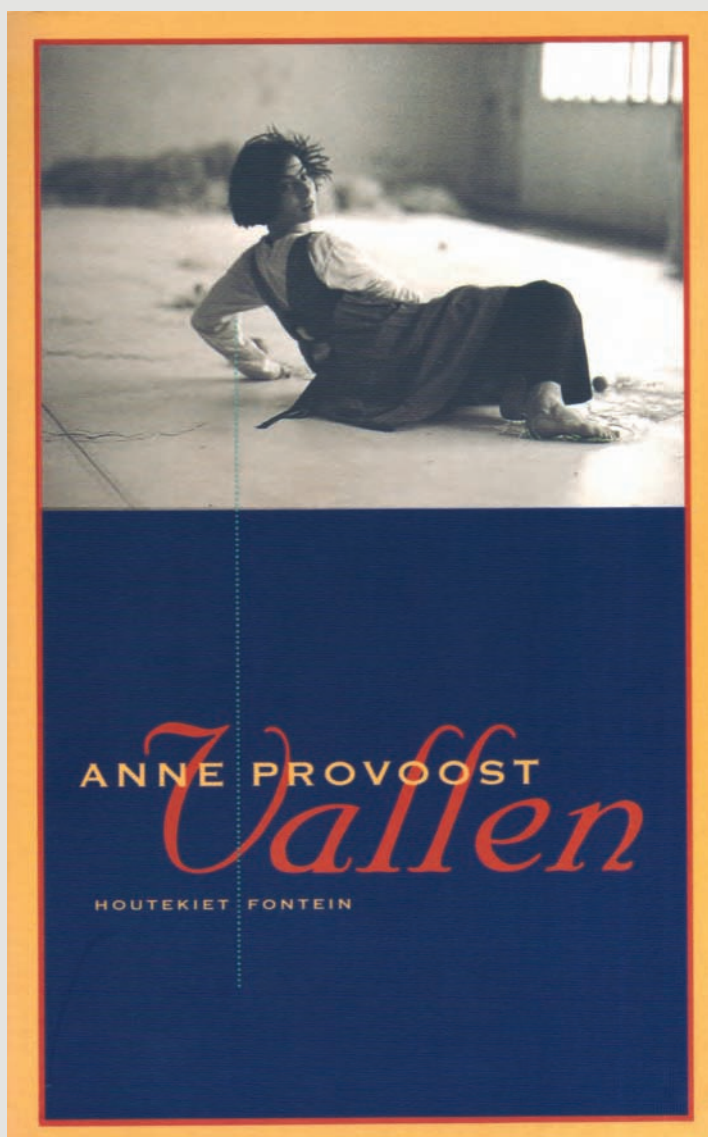
JURY 1995 Hedy d'Ancona, Peter van den Hoven, Nicolaas Matsier,
Kees Nieuwenhuijzen

AANTAL DRUKKEN: 29, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR, OOK ALS E-BOOK / PRIJZEN: GOUDEN UIL;
BOEKENLEEUEW / VERTAALD IN 11 TALEN / THEATERPRODUCTIES DOOR BRONKS; DOOR AKSIDENT
EN DOOR JONGERENTHEATER 020

Ook bekroond in 1995: *Het beertje Pippeloentje*, Harrie Geelen - Gouden Pensel

LAATSTE ZIN

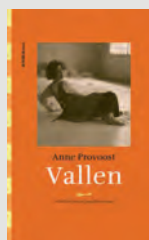
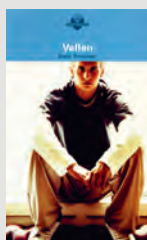
Geen mens die er nog op let.

VANAF
14
JAAR

ANNE PROVOOST
(1964)

Studeerde Germaanse Filologie in Kortrijk en Leuven. Werkte acht jaar voor Youth for Understanding, een internationale uitwisselingsorganisatie voor jongeren. Debuteerde in 1990 met *Mijn tante is een grindewal*. Schrijft vooral jongerenromans, waaruit grote maatschappelijke betrokkenheid blijkt. Bekende titels: *De roos en het zwijn*, *De arkvaarders*.

EERSTE ZIN

Uit het niets
doemde een ruiter op.

‘Loop heen, Pelgrim,’ zei hij
tegen zichzelf en begon te lopen.

LAATSTE ZIN

Anton Quintana

Het boek van Bod Pa Querido

Identiteitsgevecht

1996

ANTON QUINTANA
Het boek van Bod Pa
Quendo 1995
291 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

De kinder- en jeugdliteratuur van dit moment is rijk aan literair vakmanschap, verbeelding en talige variatie. Veel boeken hebben qua omvang een novelle-achtig karakter en vertonen overeenkomsten wat betreft fragmentarische structuur en ingehouden schrijfwijze, die aandacht en betrokkenheid van de lezer vragen én stimuleren. Wat de laatste tijd wat in de verdrukking lijkt te raken is het breed opgezet en uitwaaiend verhaal met uitvoerige beschrijvingen, dialogen, overpeinzingen en avonturen, waardoor de lezer zich met huid en haar voelt opgenomen en meegevoerd. Dat laatste is natuurlijk alleen verzekerd als de schrijver over grote vertelkwaliteiten beschikt, en de jury is blij zó'n auteur te kunnen bekronen.

‘Wie geboren werd, ging dood. Je groeide er vanzelf naartoe. Als je dat in de gaten kreeg, dan zou je toch geen stap meer willen verzetten.’ Deze woorden, die van alle tijden zijn en de grote existentiële vragen in zich herbergen, vormen de achtergrond van de onmacht en onwil van Perregrin, Quintana’s veertienjarige hoofdpersoon, om het leven tegemoet te treden.

Het is de intrigerende kobold, zwaardvechter, dronkaard en dichter Bod Pa die met zijn levenslessen Perregrin weet te bewegen tot verandering. De metaforische gestalte van Bod Pa heeft onmiskenbaar connecties met de rijke geschiedenis van de verhalende volkscultuur. Quintana’s grote vertelgave fabuleert het identiteitsgevecht van Perregrin tot een literaire werkelijkheid, die geschraagd wordt door de orale traditie van het ons over geleverde volksverhaal, en waarbinnen tevens de contouren van de moderne initiatieroman zijn af te lezen.

JURY 1996 Hedy d’ Ancona, Peter van den Hoven, Cyrille Offermans,
Joost Swarte

AANTAL DRUKKEN: 6, LAATSTE: 2010 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: GOUDEN UIL; BOEKENLEEUW / VERTAALD IN 3 TALEN / THEATERPRODUCTIES DOOR SMEEDWERK; THEATERVERTELLING DOOR JOE BAELE
Ook bekroond in 1996: *Ik maak nooit iets mee*, Guus Middag - Gouden Griffel
De verjaardag van de eekhoorn, Geerten Ten Bosch - Gouden Penseel

VANAF
14
JAAR

ANTON QUINTANA
(1937)
PS. ANTON KUYTEN
Tweelingbroer en
eeuwige rivaal van de
jong overleden dichter
André Kuyten. Kwam
op zijn tiende in een
weeshuis en ging
op zijn zeventiende
door Europa zwerven.
Belandde in de gevangenis, waar hij begon
te schrijven. Debuut:
Padjelanta (1973), later
scenario’s voor populaire
televisieseries - *Duel in de
diepte*; *De Kris Pusaka* -
en jongerenromans.

JOKE
VAN LEEUWEN
Iep!

DEERD

Buiten de kaders denken

1997

JOKE VAN LEEUWEN
Iep!
Quendo 1996
151 pagina's

Een ultiem kinderboek. Die grote woorden vielen tijdens de vergadering van de jubileumjury. Omdat alle leden 'Iep!', vijftien jaar nadat het is verschenen, opnieuw met ongelooflijk veel plezier hebben gelezen. Maar vooral omdat in dit boek het unieke kunstenaarschap van Joke van Leeuwen en 'de kinderziel' perfect samensmelten. De volwassen maker toont haar veelzijdige palet ten volle, in taal én pentekeningen, en toch is alles aan dit boek 'des kinds'.

Van Leeuwen krijgt het zelfs voor elkaar twee volwassenen een hoofdrol te geven en die zo te schetsen dat ook kinderen zich moeiteloos met hen kunnen identificeren. Vogelaar Warre en zijn vrouw Tine zijn geen meneer en mevrouw die alles weten, maar grote mensen die zich nog kunnen verwonderen, soms bij het naïeve af, en vaak reageren zoals kinderen zouden reageren. Als een kind een gewond vogeltje vindt, wil hij het houden, in een doos met stro zetten en er voor zorgen. Zo gaat het ook bij Tine en Warre, als de laatste iets onder een struik ontdekt wat op een vogeltje lijkt.

'Telkens als Warre een vogel zag, keek hij of alles klopte met wat er in zijn vogelboek stond. En als het klopte kreeg hij een warm gevoel, ergens binnenin, ongeveer in het midden. Hij wilde wel dat er van de hele wereld zo'n boek was en dat alles klopte.'

Spannend, dat nu juist zo'n man, die hier in een paar veelzeggende zinnen meteen karakter krijgt, een vogeltje moet vinden dat niet klopt. 'Een vogel in de vorm van een meisje. Of een meisje in de vorm van een vogel. Of iets daartussenin.'

Een wezen, kortom, met het onmiskenbare DNA van Joke van Leeuwen. Want dat vogelmeisje, dat Warre en Tine na een geestige discussie

VANAF
8
JAAR

JOKE VAN LEEUWEN
(1952)

Verhuisde op haar twaalfde naar Brussel, wat bijdroeg aan haar houding van observerende buitenstaander.

Woont tegenwoordig weer in België. Studeerde geschiedenis en grafische technieken.

Maakt theaterprogramma's, schrijft en illustreert, zowel fictie als non fictie. Ook proza en poëzie voor volwassenen. Debuut:

De appelmeestraat is anders (1978).

Vogeltje dopen, dwingt haar zelfverklaarde pleegouders hun beeld van de werkelijkheid bij te stellen, anders te kijken dan ze gewend waren, buiten de kaders te denken. En dat is iets wat Van Leeuwen als geen ander kan en met haar boeken ook bij de lezers bewerkstelligt.

Neem het begin van 'Iep!', waar ook de jury van 1997 van onder de indruk was. Van Leeuwen laat zien hoe drie eenvoudige lijnen een landschap kunnen vormen, als je ze een beetje buigt en tegen elkaar aanschuift. Door het hele boek heen speelt ze in tekst en illustraties (die het verhaal daadwerkelijk méévertellen) een bevrijdend en humoristisch spel met (on)mogelijkheden, met verbeelding. In haar universum kun je ondersteboven geboren worden en betekent een close-up van een operatie op tv misschien wel dat ze die losse vinger niet aan een hand naaien, maar aan iemands voet of hoofd. En als er geen woord is voor iets wat je wilt zeggen, dan verzin je het gewoon: 'humsel me', 'je harpt zo'. Vogeltje groeit snel en wil maar geen gewoon meisje worden. Ze kan haar eigen naam niet eens zeggen, want de aa en de oo lukken niet. 'Viegeltje', noemt ze zichzelf en als ze wat wil eten zegt ze: 'Ik miet un bieteriemetje mit piendekies.'

Als Viegeltje op een dag, zonder afscheid te nemen, naar het Zuiden trekt, wordt duidelijk waar het in de kern van dit boek om gaat. Om haar vrijheidsdrang, het non-conformisme dat wel meer personages van Van Leeuwen eigen is, maar vooral om missen, afscheid nemen en loslaten. Warre en Tine besluiten Viegeltje achterna te reizen. De tocht leidt tot mooie inzichten: 'het helpt om dag te zeggen', 'aan wie er was had je meer dan aan wie er niet was' en uiteindelijk 'Viegeltjes kon je

niet houden, behalve in je gedachten. En daar zal Viegeltje, volgens de jubileumjury, nooit meer uit wegvliegen, uit die gedachten, uit ons collectieve geheugen. Want 'Iep!' is in al zijn sprankelende taal- en beeldrijkmom met recht een onvergetelijk, ultiem kinderboek.

Bas Maliepaard JUBILEUMJURY

JURY 1997 Hedy d'Ancona, Peter van den Hoven, Jacq Vogelaar, Joost Swarte

AANTAL DRUKKEN: 17, LAATSTE: 2010 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: GOUDEN UIL; JONGE GOUDEN UIL
VERTAALD IN 10 TALEN / SPEELFILM DOOR RITA HORST / THEATERPRODUCTIE DOOR RO THEATER
Ook bekroond in 1997: *Robin en God*, Sjoerd Kuyper - Gouden Griffel / *Kikker is Kikker*,
Max Velthuis - Gouden Penseel / *Mosje en Reizele*, Karlijn Stoffels - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Maar het was een vlekje op de verrekijker.

WINNAARS

OVERIGE
1X

HOLLAND 2X

LANNOO
2X

QUERIDO
15X

8 WINNENDE UITGEVERS

OVERIGE
1X

IMME
DROS
2X

JOKE VAN
LEEUVEN
2X

PAUL
BIEGEL 2X

TOON
TELLEGEN
2X

18 WINNENDE AUTEURS

CARLL
CNEUT

MARGRIET
HEYMANS

GEERTEN
TEN BOSCH

JAAP
LAMBERTON

JOKE VAN
LEEUVEN

WIM
HOFMAN

FLEUR
VAN DER
WEEL

THÉ
TJONG-
KHING

HARRIE
GEELLEN

9 WINNENDE ILLUSTRATOREN

VROUWEN

MANNEN

WINNEND M/V AUTEURS

VROUWEN

MANNEN

WINNEND M/V ILLUSTRATOREN

GROOTTE WINNAARS

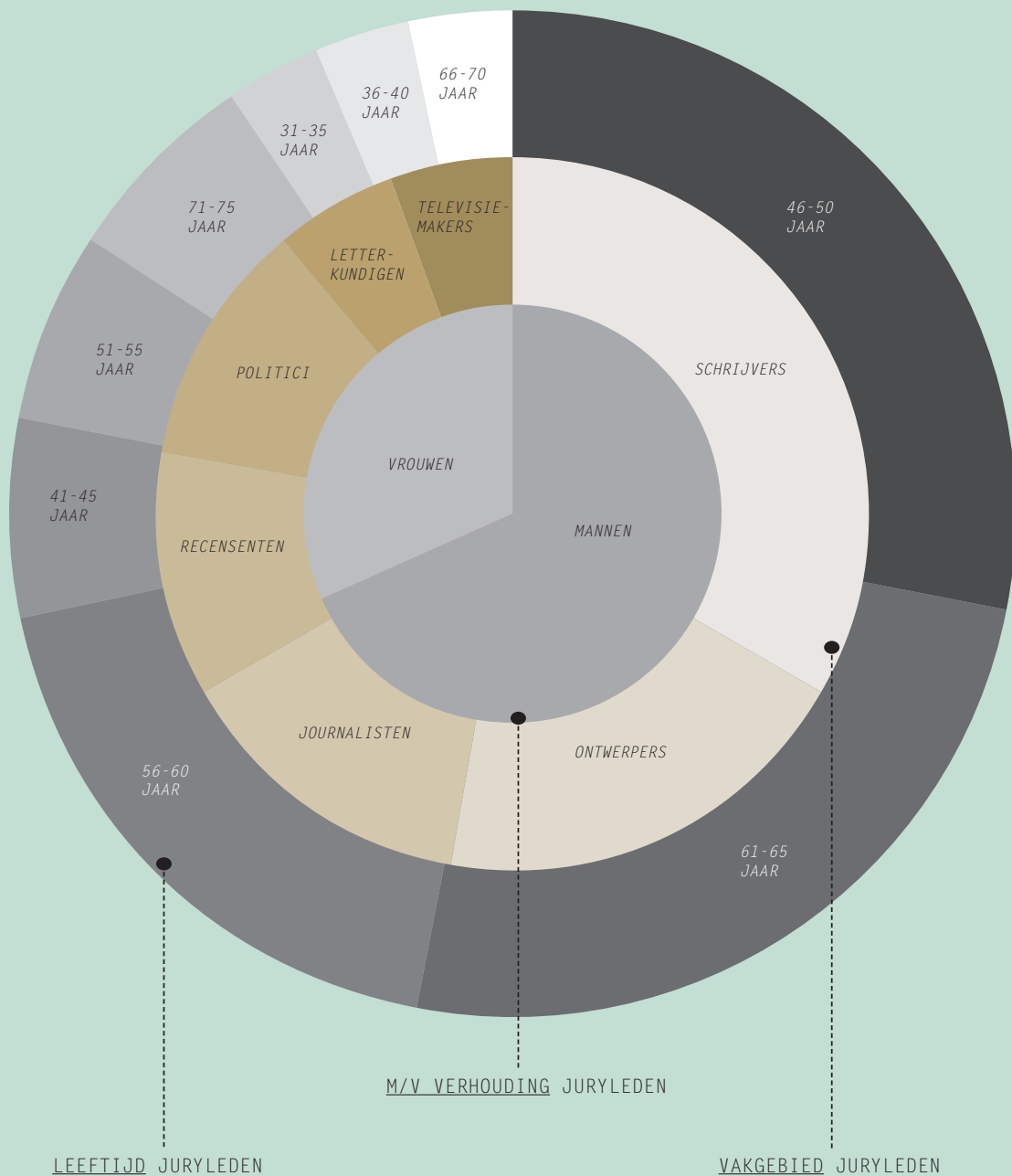
TEKST- BEELDVERHOUDING

TEKST

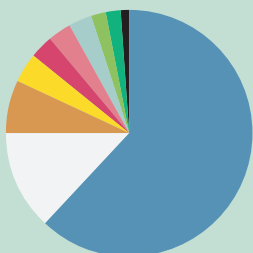
BEELD

		ANNETJE LIE IN HET HOLST VAN DE NACHT		
		LIEVELING, BOTERBLOEM		
		DE DAME EN DE NEUSHOORN		
		ANDERLAND		
		JUFFROUW KACHEL		
		EEN HEEL LIEF KONIJN		
		BIJNA IEDEREEN KON OMVALLEN		
		VALLEN		
		HET BOEK VAN BOD PA		
		IEP!		
		ZWART ALS INKT		
		BEZOEKJAREN		
		LAATSTE VERHALEN VAN DE EEUW		
		BROERE		
		WINTERIJS		
		IK BEN POLLEKE HOOR!		
		SUPERGUPPIE		
		WAAR IS DE TAART?		
		BIJNA JARIG		
		JOSJA PRUIS		
		VERKOCHT		
		HET GEHEIM VAN DE KEEL VAN DE NACHTEGAAL		
		JUWELEN VAN STRAS		
		DE HEMEL VAN HEIVISJ		

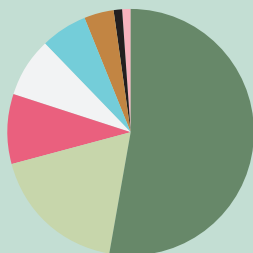
WIE Kiest DE WINNAAR?

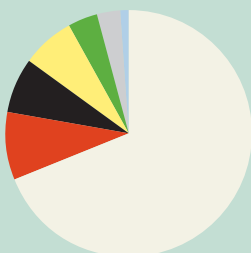
KLEURRIJKE COVERS

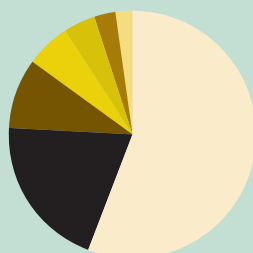
ANNETJE LIE IN HET
HOLST VAN DE NACHT

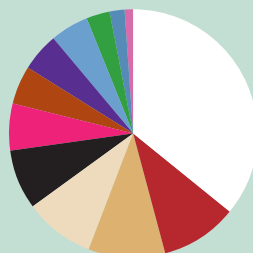
LIEVELING, BOTERBLOEM

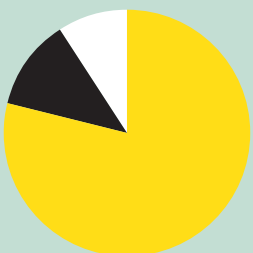
DE DAME EN DE NEUSHOORN

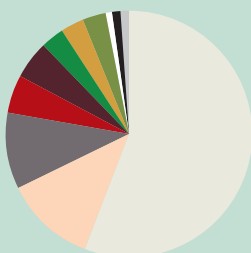
ANDERLAND

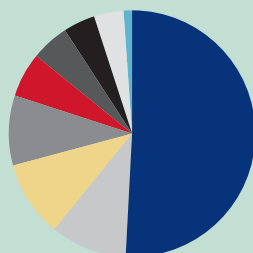
JUFFROUW KACHEL

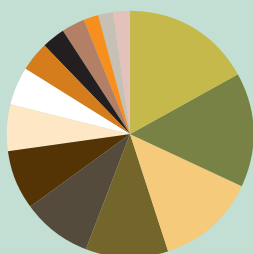
EEN HEEL LIEF KONIJN

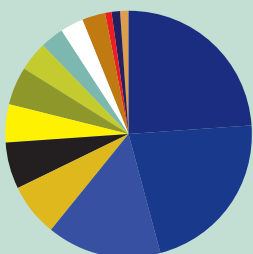
BIJNA IEDEREEN KON OMVALLEN

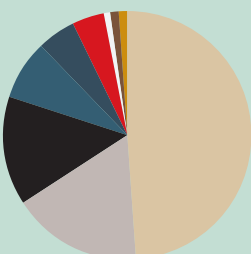
VALLEN

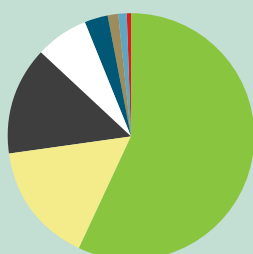
HET BOEK VAN BOD PA

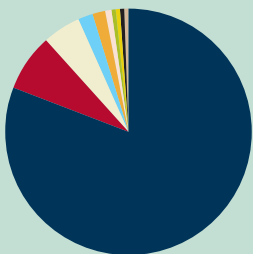
IEP!

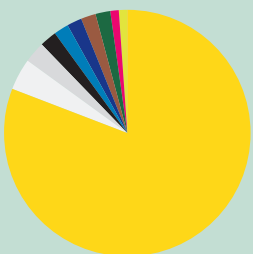
ZWART ALS INKT

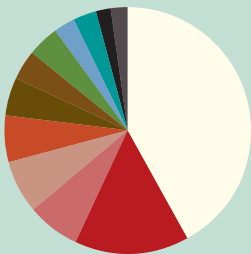
BEZOEKJAREN

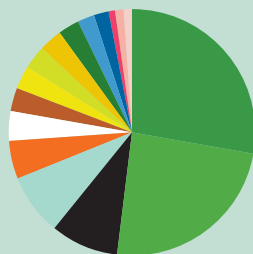
LAATSTE VERHALEN VAN DE EEUW

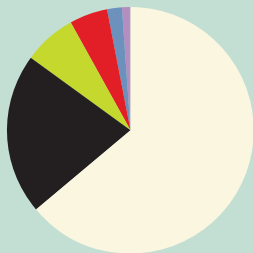
BROERE

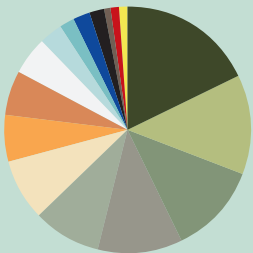
WINTERIJS

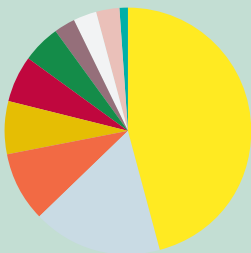
IK BEN POLLEKE HOOR!

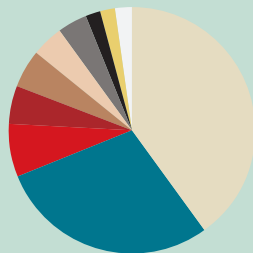
SUPERGUPPIE

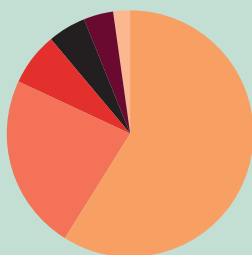
WAAR IS DE TAART?

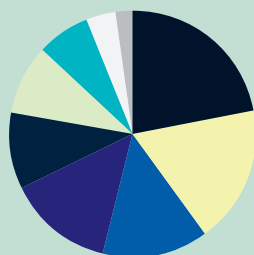
BIJNA JARIG

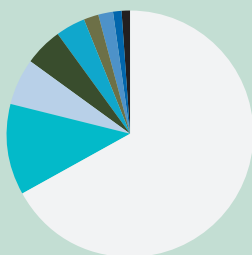
JOSJA PRUIS

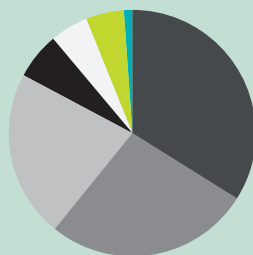
VERKOCHT

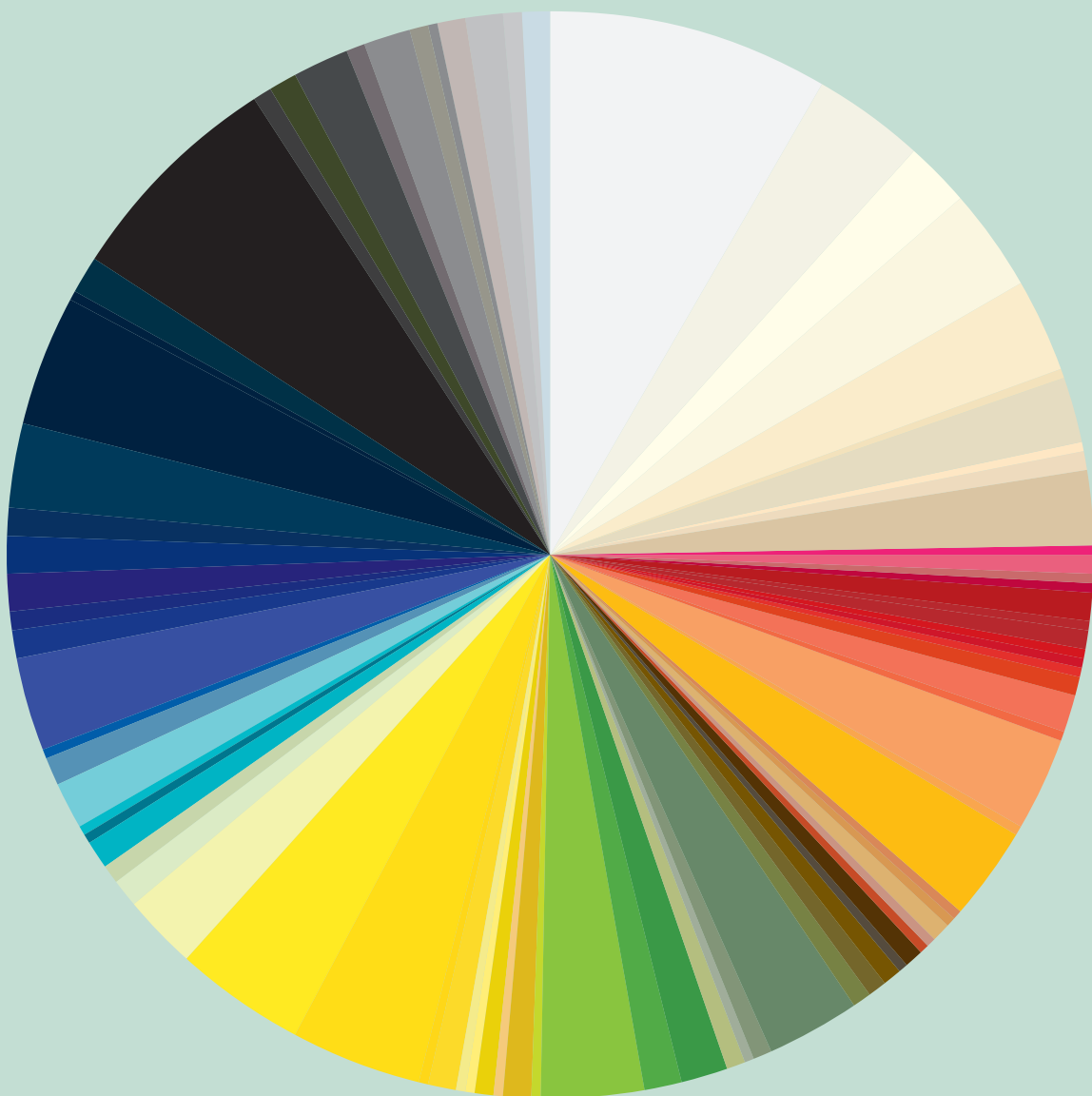
HET GEHEIM VAN DE KEEL
VAN DE NACHTEGAAL

JUWELEN VAN STRAS

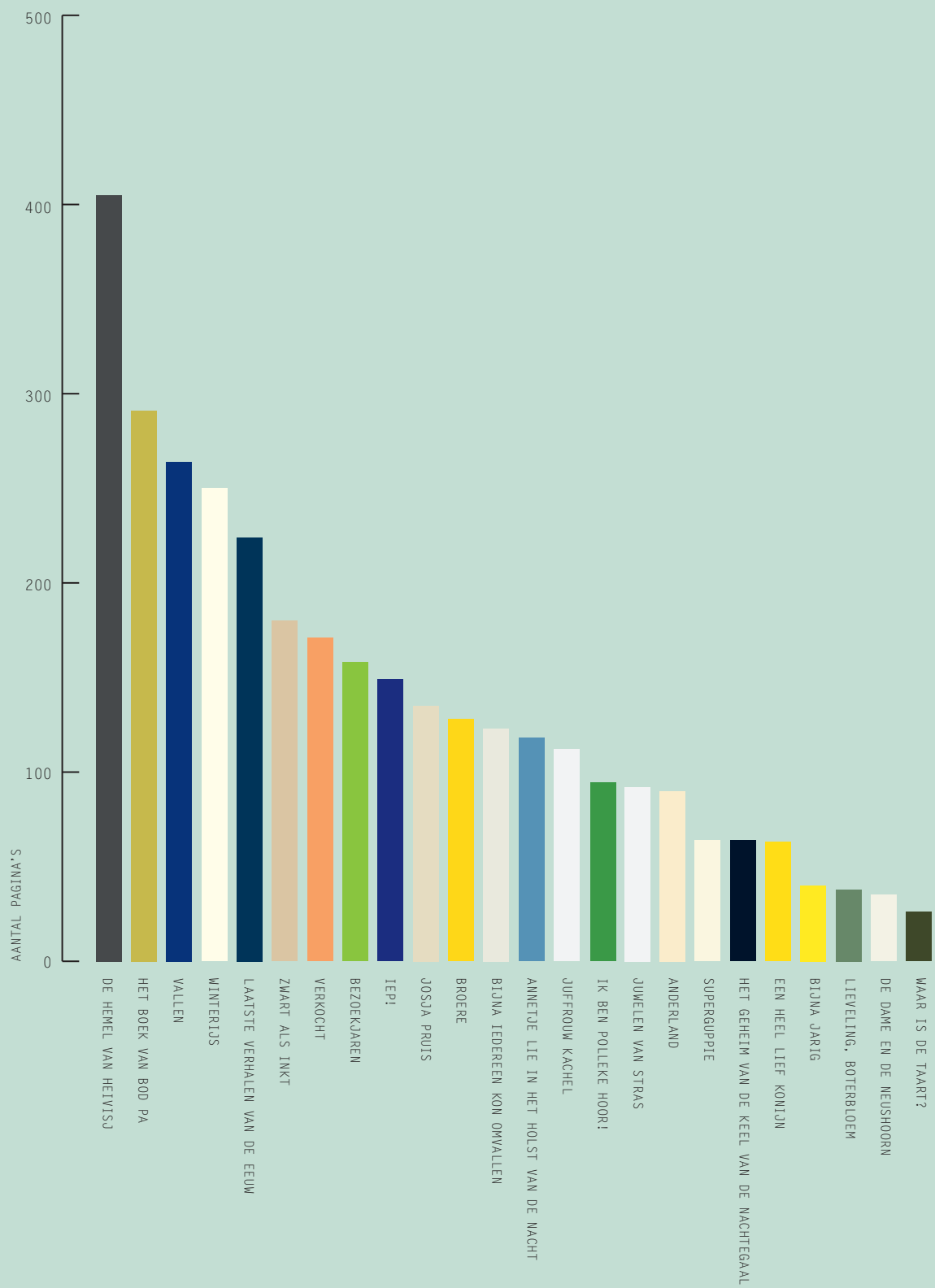

DE HEMEL VAN HEIVISJ

ALLE COVER KLEUREN

3.314 WINNENDE PAGINA'S

KNAPPE KOPPEN

1988 AUTEUR IMME DROS

1989 AUTEUR EN ILLUSTRATOR
MARGRIET HEYMANS

1990 AUTEUR ANNE VEGTER
EN ILLUSTRATOR
GEERTEN TEN BOSCH

1991 EN 2000 AUTEUR
PAUL BIEGEL

1992 EN 1994 AUTEUR
TOON TELLEGEN

1993 ILLUSTRATOR
JAAP LAMBERTON

1995 AUTEUR ANNE PROVOOST

1996 AUTEUR ANTON QUINTANA

1997 EN 1999 AUTEUR
JOKE VAN LEEUWEN

1998 AUTEUR EN ILLUSTRATOR
WIM HOFMAN

2001 AUTEUR BART MOEYAERT

2002 AUTEUR
PETER VAN GESTEL

2003 AUTEUR GUUS KUIJER

2004 ILLUSTRATOR
FLEUR VAN DER WEEL

2004 AUTEUR
EDWARD VAN DE VENDEL

2005 AUTEUR EN ILLUSTRATOR
THE TJONG-KHING

2006 AUTEUR IMME DROS EN
ILLUSTRATOR HARRIE GEELLEN

2007 AUTEUR HARM DE JONGE

2008 AUTEUR HANS HAGEN

2009 ILLUSTRATOR
CARLL CNEUT

2009 AUTEUR
PETER VERHELST

2010 AUTEUR
CARLI BIESSELS

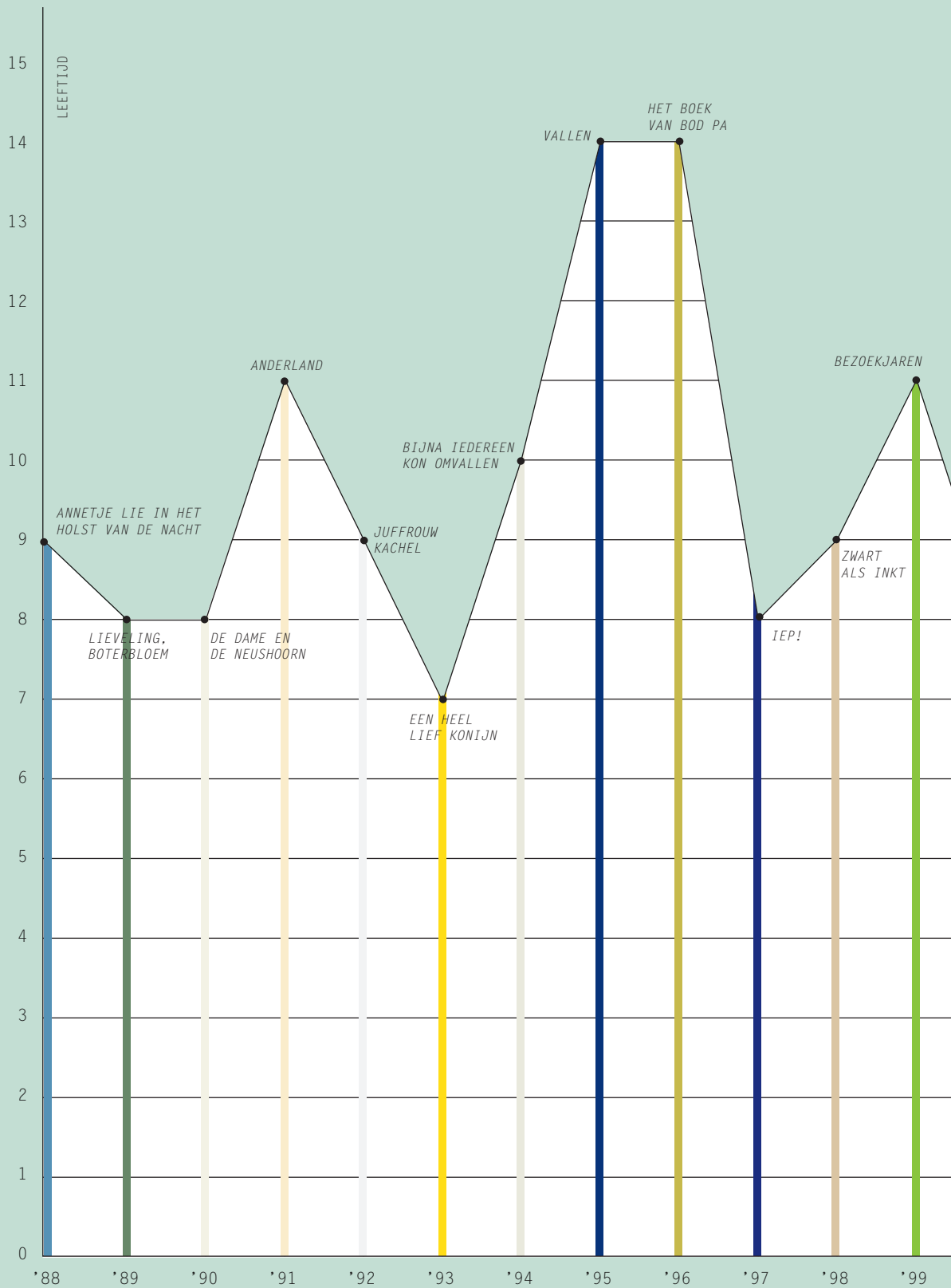

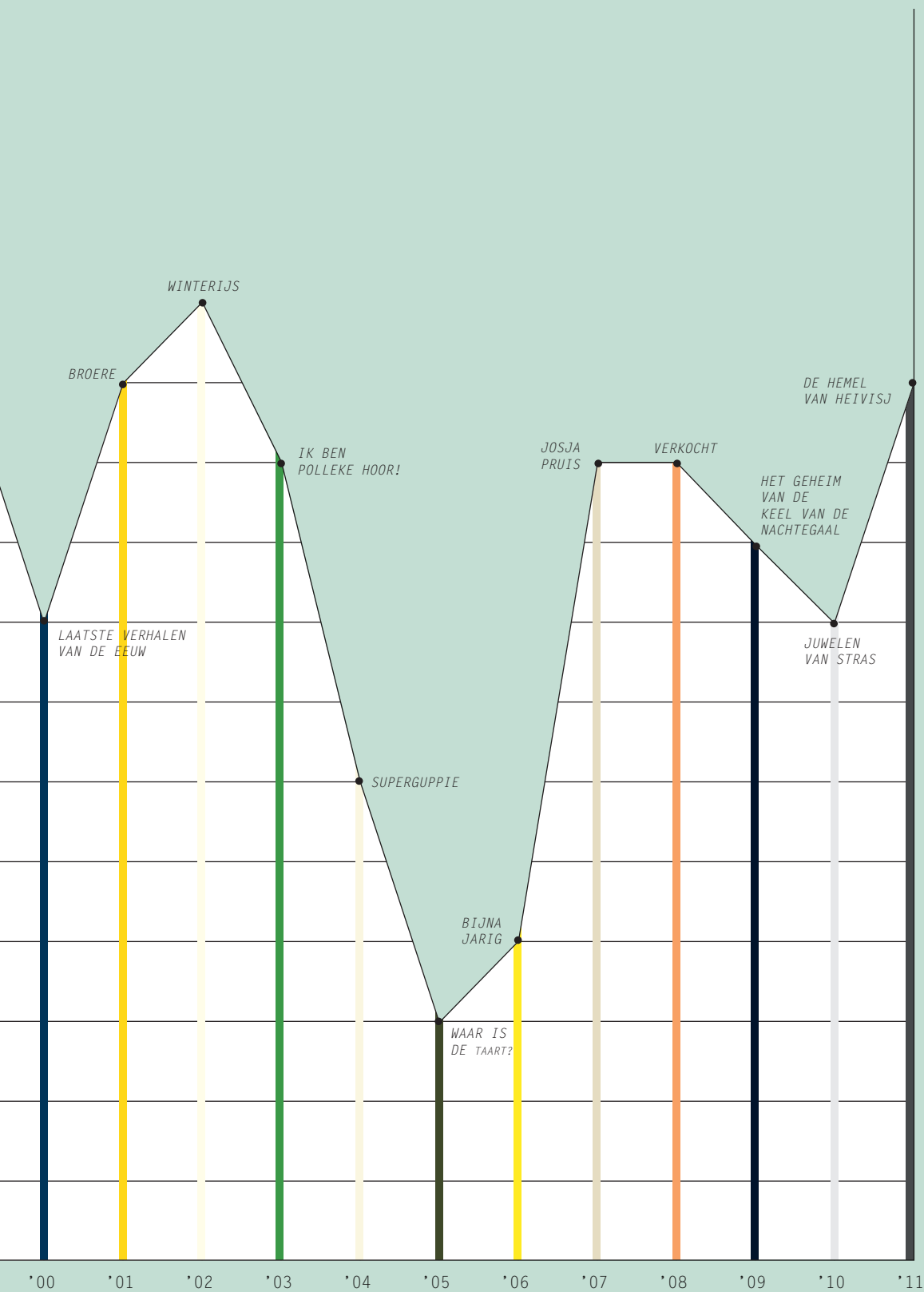
2011 AUTEUR
BENNIE LINDELAUF

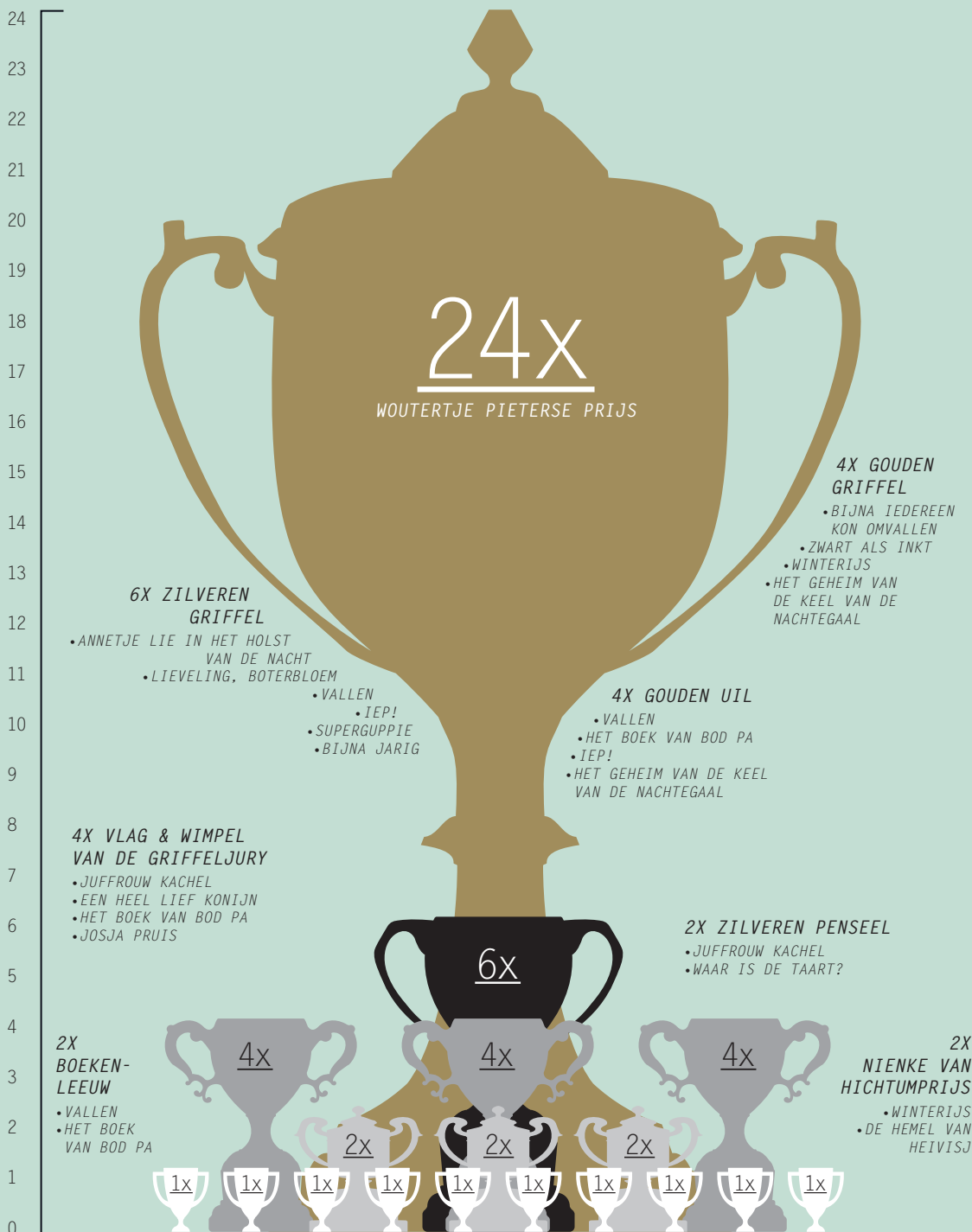
2012 ?

WINNENDE LEZERS LEEFTIJD

IN MEERDERE PRIJZEN GEVALLEN

1X PRIJS LETTERKUNDE VAN DE VLAAMSE PROVINCIES JEUGD- & KINDERBOEK: VALLEN / 1X JENNY SMELIK IBBY-PRIJS: BEZOEKJAREN
1X GOUDEN PENSEEL: ANNETJE LIE IN HET HOLST VAN DE NACHT 1X BEST VERZORGDE KINDERBOEK: ANNETJE LIE IN HET HOLST VAN DE NACHT
1X VLAG EN WIMPEL VAN DE PENSEELJURY: SUPERGUPPIE 1X GLAZEN GLOBE: VERKOCHT 1X PLANTIN-MORETUS: HET GEHEIM VAN DE KEEL VAN DE NACHTEGAAL 1X BOEKENWELP: HET GEHEIM VAN DE KEEL VAN DE NACHTEGAAL 1X DE JONGE GOUDEN UIL: IEP!
1X DE DIORAPHTJE JONGEREN LITERATUUR PRIJS: DE HEMEL VAN HEIVISJ

HOOFDPERSONEN

MENS

17X

DIER

2X

ANDERS

5X

Wim Hofman Zwart als inkt

is het verhaal van
Sneeuwwitje en de zeven
dwergen **Querido**

Een onvervalst sprookje

1998

WIM HOFMAN
Zwart als inkt
Querido 1997
180 pagina's

Over *Zwart als inkt* dat 'het verhaal van Sneeuwwitje en de zeven dwergen' vertelt, is al heel veel geschreven. Misschien wel te veel. Het juryrapport 1998 noemt het boek van Wim Hofman 'prachtig, in een woord' en eigenlijk is die loftuiting allesomvattend: Hofmans vertelling is een onvervalst sprookje en van sprookjes moet je houden zonder na te denken waarom je van ze houdt. Doe je dat wel dan dood je hun mysterie, terwijl ze hun bestaansrecht juist ontnemen aan het feit dat ze op raadselachtige wijze diep in onze genen verankerd zitten. Ze weerspiegelen ons aardse bestaan in al zijn facetten. Ze zijn grimmig, gruwelijk, wispelturig, zoet en bitter tegelijkertijd. En ze zijn er omdat ze verteld willen worden en herverteld en doorverteld. Om ons te amuseren, te betoveren en te prikkelen, zodat we vanuit onze verbeeldingskracht ons leven kunnen leven, zo lang en gelukkig mogelijk.

Hofman heeft dat haarfijn aanvoeld. In *Zwart als inkt* behoudt hij meesterlijk het ongekunstelde, geheimzinnige en huiveringwekkende karakter van de oorspronkelijke vertelling, zoals de gebroeders Grimm die ooit optekende in hun eerste uitgave van de *Kinder- und Hausmärchen*. Zo heeft Hofman Sneeuwwitjes biologische moeder niet vervangen door een stiefmoeder en laat hij haar als het slotakkoord nadert, in roodgloeiend verhitte schoenen dansen tot ze dood neervalt. Maar Hofman heeft een beweeglijke geest en volkomen unieke stijl. Met zijn grillige fantasie, associatieve taalspel, gevoel voor humor en

VANAF
9
JAAR

WIM HOFMAN (1941)
Schrijver, beeldend kunstenaar en Zeeuw in hart en nieren. Wilde missionaris worden en volgde verschillende theologische opleidingen. Na een korte periode in Afrika ging hij werken bij de Zeeuwse Culturele Raad. Debuut: *Welwel de zeer grote tovenaars* (1969). Illustreert zijn eigen werk en hoort daarmee tot de zogenaamde dubbeltalenten. Publiceert ook poëzie voor volwassenen.

grafische beeldkunst in wit, rood en zwart — Sneeuwwitjes zinnelijke kleuren —, creëert hij uit de oerversie een onvergetelijk en eigenzinnig drama in woord en beeld.

Bijna ongemerkt verandert Hofman de archetypische sprookjesfiguren in levensechte, complexe personages. Grimms kwade koningin is een verbitterde weduwe, die de pijnlijke komst van haar dochter beschouwt als het begin van haar fysieke aftakeling en eenzaamheid. En de weerloze dochter, die haar boze moeder weliswaar niet begrijpt

maar vanzelfsprekend wel liefheeft, is onmiskenbaar haar levende spiegelbeeld: een verstotene en even eenzaam. Beiden moeten overleven in een wrede wereld waar liefde, passie, jaloezie, trots, wraak en hebzucht hun lot bepalen. Maar dat 'jong' daartoe beter is uitgerust dan 'oud', is een aloud gegeven dat ligt opgesloten in de levenscyclus en in Hofmans aan T.S. Eliot ontleende motto 'what we call the beginning is often the end/ and to make an end is to make the beginning'.

Zwart als inkt toont de cyclische, bindende kracht van taal en verhaal. Niet voor niets is Hofmans reddende prins een avontuurlijke, uit de sprookjes van rooi nacht weggelopen bibliofoon die zijn queeste begint omdat hij een vallende ster kan duiden. Niet voor niets waarschuwen de dwergen Sneeuwwitje voor ongewenst bezoek met 'denk aan de wolf en de zeven geitjes'. En niet voor niets lijkt de giftige appel op die van de boom van kennis van goed en kwaad en kronkelt de slang uit het Bijbelse scheppingsverhaal zich vastberaden een rondweg doorheen het verhaal.

Bovendien schrijft Sneeuwwitje brieven, hopen haar eenzaamheid te verjagen. Soms zijn die hartverscheurend ('lieve mamma,/ wat heb ik dan/ fout gedaan?'), soms lichtvoetig ('hoi, spijker in de muur./ je bent roestig en krom./ heb je op je kop gekregen/'), maar altijd melancholiek, want onbeantwoord, en allemaal gedenkwaardig, want met dezelfde 'zwarte inkt' geschreven als waarmee Hofman haar bekende levensverhaal vertelt. Dat doet hij in zinnen die zingen, in zinnen die allitereren, in zinnen die zich herhalen: in proza die poëzie suggereert en – een sprookje passend - nodigt tot voordrachtskunst voor jong en oud. Wat *Zwart als inkt* bovenal bewijst, is dat 'er was eens' eeuwig duurt.

Mirjam Noorduijn JUBILEUMJURY

JURY 1998 Liesbeth Brandt Corstius, Cornald Maas, Cyrille Offermans, Kooze Sierman

AANTAL DRUKKEN: 3, LAATSTE: 2005 / NIET VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: GOUDEN GRIFFEL
VERTAALD IN HET DUIJS / THEATERPRODUCTIES DOOR WEDERZIJS EN DOOR GNAFFEL / CD EN OPERA
SNEEUWWIT, EEN INKTZWART VERTELLING, MUZIEK DOOR JOOST KLEPPE

Ook bekroond in 1998: *Mariken*, Peter van Gestel - Gouden Uil / *De wezen van Woesteland*, Margriet Heymans - Gouden Penseel / *De roos en het zwijn*, Anne Provoost - Gouden Zoen

'En toen dat gebeurd was zei
de spiegel: 'Goed zo, mooi zo.'

LAATSTE ZIN

1999

JOKE VAN LEEUWEN
Bezoekjaren
Querido 1998
158 pagina's

De dag dat ik voor het eerst naar de koranschool ging, deed mijn moeder mij het mooiste van mijn twee jurkjes aan en maakte ze van mijn haren een paardenstaart op een deken van losse lokken.

EERSTE ZIN

Verdacht van staats-gevaarlijke activiteiten

UIT HET JURYRAPPORT

Een opvallende eigenschap van de meer dan tachtig inzendingen van dit jaar was de grote diversiteit: het kinder- en jeugdboek is onderhevig aan een opmerkelijke genreverbreiding.

Maar we doen niet aan categorieën, althans de Woutertje Pieterse Prijs doet daar niet aan. Die is er gewoon voor het beste boek.

Omslag en titelpagina van het bekroonde boek maken gewag van twee auteursnamen - in even grote letters en met een &-teken aan elkaar geklonken: Joke van Leeuwen & Malika Blain.

Het verhaal speelt in Marokko, zo'n dertig tot twintig jaar geleden. Het wordt verteld door een meisje, Zima, een typisch Van Leeuwen-meisje: gevoelig, fantasierijk, ondernemend, eigenzinnig, niet kapot te krijgen. Het boek gaat over Zima's broer Amrar die zomaar - of liever: verdacht van staatsgevaarlijke, terroristische activiteiten - wordt opgepakt en opgesloten. Het gaat ook over de botsing van een sprookjeswereld vol exotische verschijnselen en magie met de wereld van de politieke terreur. En toch is *Bezoekjaren* geen moralistisch boek. Joke van Leeuwen is er met ogenschijnlijk speels gemak in geslaagd tussen alle valkuilen van wat geëngageerde literatuur wordt genoemd door te laveren. *Bezoekjaren* is literatuur van het hoogste niveau, bijzonder ontroerend en bijzonder geestig, hoewel Van Leeuwen nooit gevoelig en geestig dóét. Ontroering en geestigheden zijn de automatische bijprodukten van een verhaal dat, ondanks alle zijpaden en vertragingen, een dwingend verloop heeft. En dat laat zien dat de Grote Thema's in de literatuur, die door sommigen zo node gemist worden, maar het best behandeld kunnen worden door de aandacht te richten op de periferie van het alledaagse bestaan.

JURY 1999 Liesbeth Brandt Corstius, Cornald Maas, Cyrille Offermans,
Koosje Sierman

AANTAL DRUKKEN: 3, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: JENNY SMELIK IBBY-PRIJS
VERTAALD IN 4 TALEN / Ook bekroond in 1999: *Heiden op sokken*, Annie Makkink - Gouden Griffel / *Jubeltenen*, Rita Verschuur - Gouden Uil / *Malmok*, Annemarie van Haeringen - Gouden Penseel / *Gijsbrecht*, Edward van de Vendel - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Dat wij het waren, allemaal.

JOKE VAN LEEUWEN
& MALIKA BLAIN

Bezoekjaren

QUERIDO

Joke van Leeuwen
& Malika Blain
Bezoekjaren

VANAF
11
JAAR

JOKE VAN LEEUWEN
(1952)

Verhuisde op haar
twaalfde naar Brussel,
wat bijdroeg aan haar
houding van observe-
rende buitenstaander.

Woont tegenwoordig
weer in België.

Studeerde geschiedenis
en grafische technieken.

Maakt theater-
programma's, schrijft en
illustreert, zowel fictie
als non fictie. Ook proza
en poëzie voor volwas-
senen. Debuut:

*De appelmoesstraat is
anders* (1978).

De macht van het vertellen

UIT HET JURYRAPPORT

Laatste verhalen van de eeuw is een boek waarin niet de maatschappelijke thematiek, de psychologische waarschijnlijkheid van de personages of de herkenning zegevieren, maar het plezier en de macht van het vertellen. Het is een kloek, ouderwets sprookjesboek, waarin dieren kunnen spreken, kabouters rondlopen, reuzen eiken tafels worden, een zeemeermin zingt en een kikkermeisje een monsterlijke ringslang verslaat. Ze zijn verbonden en leven dankzij de uitbundige, vrijuit en snel met beeld en klanken spelende stijl van hun verteller.

Zoetsappig is dit doorgaans in razende vaart geschreven boek allerm minst. Ook sympathieke personages gaan dood, gruwelijke ziektes eisen hun tol en niemand schrikt ervoor terug keihard wraak te nemen op monsters en schurken. Dit zijn verhalen in de oeroude betekenis van het woord: verzin sels die het moeten hebben van krachtige beelden, verrassing en een flinke scheut humor, die hier en daar een scherp randje behoudt en een vleugje dreiging oproept.

Paul Biegel viert het eeuwig hedendaagse van de magie van het verhaal, de vitaliteit van het pure vertellen. En als er al een reden moet zijn om archaïsche frasen en uit de mode geraakt Nederlands te laten overleven, dan zijn deze verhalen een uitstekende. Hier zijn ze op hun plaats, omdat ze hier werken. Ze geven de verzonnen werelden een eigen kleur, al was het maar dankzij de ironie die ze aantrekken. En dat is iets waar je niet jong genoeg van proeven kunt.

JURY 2000 Liesbeth Brandt Corstius, Lieke van Duin, Koosje Sierman,
Dirk van Weelden

AANTAL DRUKKEN: 3, LAATSTE: 2007 / VERKRIJGBAAR / Ook bekroond in 2000: *Voor altijd samen, amen*, Guus Kuijer - Gouden Griffel / *De genezing van de krek el*, Toon Tellegen - Gouden Uil / *De prinses met de lange haren*, Annemarie van Haeringen - Gouden Pen seel / *De dagen van de bluegrassliefde*, Edward van de Vendel - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Bij de rivier hield de stoet halt,
en allen weenden bitter omdat
ze zo verschillend waren.

Paul Biegel

LAATSTE VERHALEN VAN DE EEUW

VANAF
8
JAAR

PAUL BIEGEL
(1925-2006)

Jongste van negen kinderen. Was dol op de sprookjes van Grimm. Wilde jurist of pianist worden. Leerde het schrijversvak bij de Marten Toonderstudio's.

Debuut: *De gouden gitaar* (1962). Met ruim vijftig titels werd hij een van Nederlands meest geliefde kinderboekenschrijvers. Bekendste werk: *Het sleutelkruid*, *De kleine kapitein*, *De tuinen van Dorr*, *Nachtverhaal*.

Paul Biegel
Laatste verhalen
van de eeuw

Illustraties: Kees van der Kooij

Het alledaagse bijzonder gemaakt

UIT HET JURYPAPPORT

Het is geen gemakkelijk genre, het autobiografische verhaal. Vaak verliest een auteur zich in details die slechts tussen de schuifdeuren de moeite waard zijn. Daar is hier geen sprake van: de Vlaamse auteur houdt ruimschoots afstand tot het werkelijk gebeurde. Hij kiest, stroomlijnt, stileert, overdrijft, interpreteert, reflecteert. Het resultaat is een hartverwarmende verhalenbundel met autobiografische trekken uit Moeyaerts jeugd. De ik-figuur is de jongste van zeven broers. Door zijn ogen bezie je het gezin. De jongens trekken veel gezamenlijk op en halen spannend kattenkwaad uit. Omdat geen van de broers een naam heeft, ze zich vaak uniform gedragen en het gezin hecht en harmonisch oogt, zouden ze gemakkelijk als een amorfe massa kunnen overkomen. Maar nee, steeds is de ene broer net iets vindingrijker, sneller, stiller, aardiger, wraakzuchtiger, of dominanter dan de ander. Omdat hij de jongste is voelt de ik-figuur zich vaak enigszins buitengesloten. Toch slaat hij in zijn onbevangenheid soms de spijker op zijn kop, bijvoorbeeld waar hij zijn broers uitlegt dat de van hun zakgeld gekochte Optimist eigenlijk maar een klein bootje is. Ze lachen hem smalend uit en nemen hem vanzelfsprekend niet mee. Maar het lachen vergaat ze, wanneer de ik-figuur gelijk krijgt en het zeilbootje langzaam zinkt: 'de enige weg die er was ging naar beneden'. Het is de sprankelende pen van Moeyaert die het alledaagse bijzonder maakt: droog, met een weldadige milde ironie en vaak in prachtig beeldende zinnen; ontroerend, maar zonder sentiment of barokke overdaad.

JURY 2001 Frits van Oostrom, Lieke van Duin, Ootje Oxenaar,
Dirk van Weelden

AANTAL DRUKKEN: 11, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR / VERTAALD IN 6 TALEN / THEATERPRODUCTIE
DOOR BART MOEYAERT / Ook bekroond in 2001: *Wachten op Matroos*, André Sollié - Gouden Griffel
Luna van de boom, Bart Moeyaert, Gerda Dendooven & Filip Bral - Gouden Uil
Tien stoute katjes, Jan Jutte - Gouden Penseel / *Wild vlees*, Marita de Sterck - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Ik knikte, al had ik eigenlijk zin om te zeggen dat ik anders heette, maar als je warm ligt, kun je een fout soms maar beter een fout laten.

Bart Moeyaert

BROERE

DE OUDSTE, DE STILSTE,
DE ECHTSTE, DE VERSTE,
DE LIEFSTE, DE SNELSTE,
EN IK

QUERIDO

VANAF
11
JAAR

BART MOEYAERT
(1964)

In Vlaanderen een van de eersten die het kinderboek als literatuur wilden zien. Debuteerde op zijn negentiende met het succesvolle *Duet met valse noten*.

Veel bekroond en vertaald. Schrijft proza, poëzie en toneel, ook voor volwassenen. Is docent schrijven aan het Antwerps Conservatorium en was stadsdichter van Antwerpen.

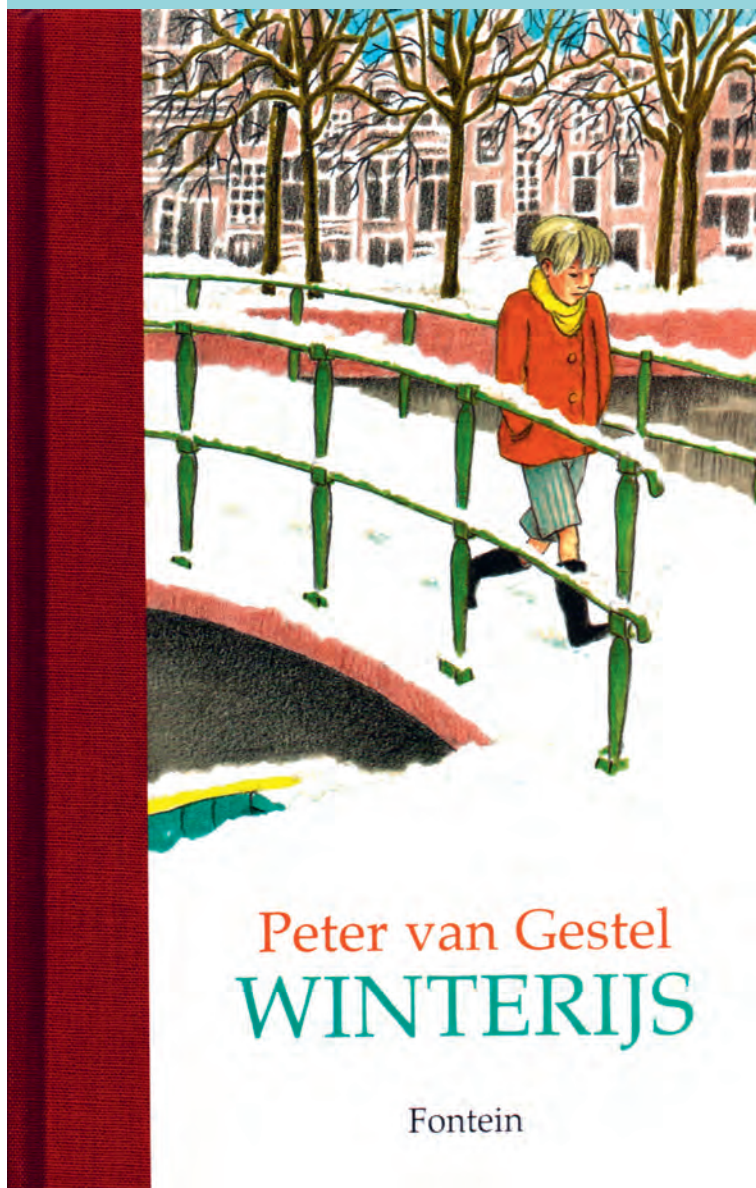

Ik steek mijn armen omhoog
en schreeuw naar de lucht.

LAATSTE ZIN

Het is hartje zomer.

EERSTE ZIN

Vitale vriendschap

2002

PETER VAN GESTEL
Winterijs
De Fontein 2001
250 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

Hoewel de gebeurtenissen in *Winterijs* zich niet ín, maar vlak na de Tweede Wereldoorlog afspelen, is de oorlog in elke regel van het verhaal voelbaar, vooral in de ontwrichting van gezinnen waarvan de ouders er niet meer zijn. 'Ik weet niet wat missen is' merkt de verteller op en dat maakt dat missen alleen maar sterker en de eenzaamheid dieper. Over de verdwenen mensen wordt niet gesproken.

Dat massieve verzwijgen na de oorlog is het onderliggende thema. De ijskoude winter in het Amsterdam van 1947 is niet voor niets het decor van de gebeurtenissen: hij is een metafoor voor de emotionele ijsdij, het niet kunnen verwerken van het verdriet. Pas als er gepraat wordt, gaat het ook letterlijk dooiën.

Maar in de eerste plaats is *Winterijs* een roman over een kortdurende, maar vitale vriendschap tussen twee tienjarige jongens: schoffie Thomas en de vroegwijze joodse Zwaan. Stukje bij beetje wordt duidelijk wat er met Zwaans familie is gebeurd.

De toon is nooit dramatisch of sentimenteel, eerder nuchter, soms zelfs onderkoeld, al voel je onder de grappen en stoere taal de pijn. Prachtig levensecht is de vloekende, platpratende Thomas getekend, naast de welopgevoede Zwaan en zijn nichtje Bet. Schokkend is de onwetendheid van de kinderen over wat er met de joden gebeurd is, ontroerend hun overlevingsdrift en de nieuwsgierigheid van Thomas naar hoe het is om volwassen te worden. Razend knap dat Van Gestel die vergeten tijd van zwijgen en verbijten met zoveel lichtvoetigheid en fijne humor heeft opgeroepen in deze onvergetelijke jeugdroman.

JURY 2002 Anton Korteweg, Lieke van Duin, Hub. Hubben,
Dirk van Weelden

AANTAL DRUKKEN: 7, LAATSTE: 2010 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: GOUDEN GRIFFEL; NIENKE VAN HICHTUMPRIJS / VERTAALD IN 3 TALEN
Ook bekroond in 2002: *Kaas en de evolutietheorie*, Bas Haring - Gouden Uil / *Ik schilder je in woorden*, Willemien Min - Gouden Penseel / *De arkvaarders*, Anne Provoost - Gouden Zoen

VANAF
12
JAAR

PETER VAN GESTEL
(1937)

Begon zijn loopbaan als acteur. Ontwikkelde zich tot dramaturg voor radio en televisie en schreef hoorspelen, verhalenbundels en twee romans. Ging in de jaren zeventig voor kinderen schrijven in 'de Blauw Geruite Kiel', de jeugdrubriek van *Vrij Nederland*. Naast *Winterijs* werden *Mariken*, *Rommelkatje* en de verhalen over Ko Kruier bekend.

EERSTE ZIN

Ik ga naar buiten.

Ik ben nu dertien.

LAATSTE ZIN

Leren leven

2003

GUUS KUIJER
Ik ben Polleke hoor!
Tekeningen Alice Hoogstad
Querido 2002, 94 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

Nederlandse en Vlaamse kinderen zijn gelukkige kinderen. Er bestaat in Nederland en Vlaanderen een paradijs van kinder- en jeugdboeken, waarvoor schrijvers, illustratoren en uitgevers kosten noch moeite sparen.

De jury van de Woutertje Pieterse Prijs 2003 mocht zich een tijdlang in dat paradijs wanen als Het Uitverkozen Kind dat het overzicht heeft van de 127 jeugd- en kinderboeken die dit jaar ingezonden werden.

Vele jongens- en meisjesfiguren die hun stem in een boek lieten horen, zullen ons bijblijven. Of ze nu Keizer of Lientje heetten. Maar wie er met kop en schouders boven uit stak, was een mensenkind op de moeilijke grens tussen werkelijkheid en idealisme. Het figuurtje neemt de dagelijkse gang van zaken ernstig en kritisch waar, het is bezig met het moeilijkste wat er is: leren leven.

Het is een meisje dat we al jarenlang kennen. Ze is kritisch, maar niet eenzaam - even lief als onafhankelijk. Dankzij de eenvoud en helderheid van de taal van de schrijver, dankzij zijn volledige overgave aan de overwegingen van zijn personage, dankzij zijn voortreffelijke balans tussen actuele problemen en die van haarzelf, hebben wij deze winnares unaniem in het hart gesloten. Ze staat op het punt de kindertijd te verlaten en het diepe van de pubertijd in te springen. Het laatste hoofdstuk van het winnende boek van de Woutertje Pieterse Prijs 2003 bestaat uit niet meer dan de hoofdstuktitel: 'ELFDE HOOFDSTUK. OVER DAT IK NU DERTIEN BEN' en één zin: 'Ik ben nu dertien.'

Ze heet Polleke.

JURY 2003 Anton Korteweg, Hub. Hubben, Doeschka Meijsing,
Jan Smeekens

AANTAL DRUKKEN: 4, LAATSTE: 2010 / VERKRIJGBAAR / VERTAALD IN HET DUIJS / SPEELFILM
POLLEKE DOOR INEKE HOUTMAN / Ook bekroond in 2003: *Godje*, Daan Remmerts de Vries - Gouden Griffel / *Wolfsroedel*, Floortje Zwigman - Gouden Uil / *Het woordenboek van Vos en Haas*, Thé Tjong-Khing - Gouden Penneel / *De gevleugelde kat*, Isabel Hoving - Gouden Zoen

VANAF
10
JAAR

GUUS KUIJER
(1942)

Werkte zes jaar als onderwijzer. Na verhalenbundels en een roman begon hij voor kinderen te schrijven.

Met de poppen gooien (1975) kreeg meteen een Gouden Griffel.

Kuijer is zowel bij kinderen als bij critici succesvol. Hij werd bekend met Madelief en Polleke, schreef voor theater, film en televisie en verschillende van zijn boeken werden verfilmd.

2004

EDWARD VAN DE VENDEL
& FLEUR VAN DER WEEL
Superguppie
Querido 2003, 64 pagina'sDe zon schijnt alle grote mensen plat/
ze liggen slap als plantjes.

EERSTE ZIN

Ongedwongen taalplezier

UIT HET JURYRAPPORT

Goede kinderpoëzie is goed voor kinderen. Meer hoeft niet. Dus niet noodzakelijk ook goed voor volwassenen. Goede autobanden zijn goed voor auto's. Meer hoeft ook niet. En dus moet goede kinderpoëzie:

1. van een verrassende eenvoud zijn, en op de eigen situatie toepasbaar.
2. de verbeelding prikkelen.
3. iets onbevangens, speels, eventueel wat meligs hebben.

Superguppie van Edward van de Vendel en Fleur van der Weel bezit deze eigenschappen. Wat dacht u. De gedichten zijn weldadig concreet en levendig. Er straalt een ongedwongen taalplezier van af, wat blijkt uit spellinggrapjes als 'kijkes wieze vieze voeten', eigengebakken woorden als 'waterwoordendoof' en leuke rijmen als 'oudemannen-spel – oudemannen-snel'. Ook de beeldspraak is ongekunsteld. En grote levenszaken zoals de dood, komen alleen impliciet aan de orde, opgeroepen door treurige exempelen als een door de kat leeggevestigd guppie-aquarium, of een merel met de pootjes omhoog. Grote verdienste: het kinderperspectief wordt hooggeacht:

alle guppies die ik had

zwemmen nu

in onze kat

Van der Weels illustraties vallen allereerst op omdat het kind dat aan het woord is, een hond blijkt. Zij het in silhouet en lopend op z'n achterpoten, dus niet al te realistisch honds. Dat geeft de combinatie gedicht - tekening een enigszins surrealistisch karakter. Het andere opvallende is, dat ze soms niet zozeer het gedicht illustreren alswel dat aanvullen. Zo brengen woord en beeld elkaar in een win-win-situatie.

JURY 2004 Anton Korteweg, Bregje Boonstra, Johan Dockx, Jan Smeekens

AANTAL DRUKKEN: 8, LAATSTE: 2007 / VERKRIJGBAAR / VERTAALD IN 2 TALEN / CD SUPERGUPPIE ZINGT, MUZIEK DOOR EDWIN SCHIMSCHEIMER / Ook bekroond in 2004: *De dans van de drummers*, Hans Hagen - Gouden Griffel / *Toen Faas niet thuiskwam*, Martha Heesen - Gouden Uil / *Een muts voor de maan*, Jan Jutte - Gouden Penseel / *Lopen voor je leven*, Els Beerten - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Zo raak ik van de kook: dromen
is bedrog, / jaja, / maar / wakker
worden ook?

VANAF
6
JAAR

EDWARD VAN
DE VENDEL (1964)
Begon als onderwijzer.

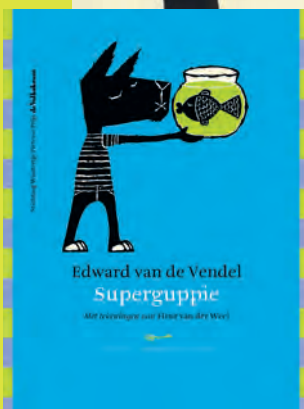
Debuteerde met een
dichtbundel voor
jongeren: *Betrap me*
(1996). Blijft dichten en
schrijft ook jongerenro-
mans, toneel, non-fictie
en teksten voor pren-
tenboeken. Is op velerlei
manieren actief in de
wereld van het kinder-
boek, nam het initiatief
voor de Slash-serie en
geeft les in schrijven.

FLEUR VAN
DER WEEL (1970)
Studie Hogeschool voor
de Kunsten Utrecht.
Behalve illustrator ook
grafisch vormgever en
decorateur van
kindermeubels.

super guppie

Edward van de Vendel

MET TEKENINGEN VAN
FLEUR VAN DER WEEL QUERIDO

EERSTE ZIN

Waar is de taart?

Thé Tjong-Khing

lannoo

LAATSTE ZIN

Woorden worden geen moment gemist

2005

THE TJONG-KHING
Waar is de taart?
Lannoo 2004
26 pagina's

UIT HET JURYPAPPORT

Een verhaal verteld in woorden heeft het voordeel dat de lezer met zijn fantasie de geschiedenis in beelden kan invullen. Het omgekeerde kan ook het geval zijn. De kijker ziet precies wat er gebeurt en kan, al of niet met hulp van iemand die meekijkt, proberen de gebeurtenissen woorden te geven. Hoe preciezer je kijkt, des te meer maakt een illustrator je deelgenoot van het plezier waarmee hij het boek heeft gemaakt. Dat kan een verrukkelijke ervaring zijn. Veel prentenboeken bieden de mogelijkheid om met een kind ontdekkingen te doen die in woorden kunnen worden vertaald.

Al is de jury zich er van bewust dat de schepper van Woutertje Pieterse een groot schrijver was, de prijs gaat dit jaar niet naar woorden. Hij gaat naar een groot illustrator. Hij gaat naar iemand die zeer welsprekend, zonder een woord te gebruiken, een verhaal vertelt. Meerdere verhalen. Verhalen die beginnen op het omslag en binnen in het boek allemaal hun vervolg krijgen en tot een bevredigend eind komen.

Meestal wordt het werk van een illustrator bekroond in combinatie met de bijdrage van een auteur. Deze keer is dat niet het geval. Het bekroonde boek kan het af zonder woorden, de woorden worden geen moment gemist. De kinderen zullen op den duur meer ontdekken van de grappen die de schepper van het boek ons voorlegt dan de ouders. Een veelzijdig man, deze illustrator.

JURY 2005 Jan Terlouw, Johan Dockx, Doeschka Meijsing, Jan Smeekens

AANTAL DRUKKEN: 14, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR / 'VERTAALD' IN 17 TALEN

Ook bekroond in 2005: *Het boek van alle dingen*, Guus Kuijer - Gouden Griffel + Gouden Uil

Beer is op Vlinder, Annemarie van Haeringen - Gouden Penseel

Negen Open Armen, Benny Lindelauf - Gouden Zoen

VANAF
3
JAAR

THE TJONG-KHING
(1933)

Geboren op Java. Als kind was tekenen al zijn passie. Kwam in 1956 naar Nederland, waar hij begon als assistent-striptekenaar bij de Toonder Studio's. Tekende jarenlang strips, tot Miep Diekmann hem de wereld van het kinderboek binnenhaalde. Buitengewoon productief en succesvol illustrator van ander-mans werk (*Kleine Sofie en Lange Wapper*). Maakt tegenwoordig zijn eigen tekstloze prentenboeken.

EERSTE ZIN

Ella is bijna jarig.

En dan is het weer fijn
om bijna jarig te zijn!

LAATSTE ZIN

Imme Dros *Bijna jarig*

Met tekeningen van Harrie Geelen
Querido

Schuldgevoel

2006

IMME DROS &
HARRIE GEELLEN
Bijna jong
Quendo 2005, 40 pagina's

UIT HET JURYRAPPORT

Kinderen zijn geen halve mensen, ze zijn kleine maar volledige mensen. Alle emoties die volwassenen kennen, kennen kinderen ook. Misschien kennen ze die zelfs beter, zuiverder, minder met eelt toegedekt. Op sommige vragen die mensen bezighouden, zijn antwoorden mogelijk. Die vragen, met de antwoorden, horen thuis in een leerboek. Er zijn ook talloze vragen waarop nooit een afrondend antwoord zal worden gevonden. Vragen die altijd weer zullen worden gesteld. Dat zijn de vragen waarover de romanschrijver zich buigt. Dat kan in boeken voor volwassenen, in boeken voor jeugd, en zelfs in boeken voor heel jonge kinderen.

Neem schuldgevoel. Daarover raakt de wereldliteratuur niet uitgepraat. Dat onderwerp is van alle tijden, van alle psychologen, van alle religies. Je kunt er ook over schrijven en je kunt het in beeld brengen voor kleuters. Dat hebben Harrie Geelen en Imme Dros gedaan in een prentenboek met tekeningen, die ieder voor zich een schilderij zijn, die veel te raden geven en tegelijk het schuldgevoel van het kind in kwestie prachtig zichtbaar maken. Met een sobere tekst die begrip toont voor het kind dat zichzelf een verwijt maakt en die overtuigt door de combinatie van muzikaliteit en vertelkracht. Dat de volgorde waarin beide makers hierboven worden genoemd afwijkt van die op het omslag is een protest tegen het feit dat de ene naam in een kleiner lettercorps staat vermeld dan de andere, terwijl hun bijdrage volstrekt gelijkwaardig is.

JURY 2006 Jan Terlouw, Johan Dockx, Joke Linders, Doeschka Meijsing

AANTAL DRUKKEN: 5, LAATSTE: 2007 / VERKRIJGBAAR

Ook bekroond in 2006: *Big*, Mireille Geus - Gouden Griffel
Schijnbewegingen, Floortje Zwigman - Gouden Uil + Gouden Zoen
Pikkuhenki, Marit Törnqvist - Gouden Pensee!

VANAF
4
JAAR

HARRIE GEELLEN
(1939)
Studie Nederlands met aandacht voor studentencabaret. Werkte bij de Toonder Studio's. Hij schildert, illustreert, maakt tekenfilms en prentenboeken, schrijft liedjes, scenario's en verhalen voor volwassenen. In de jaren zeventig werd hij bekend als scriptschrijver van de televisieseries *Q en Q* en *Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen, mijnheer?* Voor Frank Groothof bewerkte hij opera's.

IMME DROS (1936)
Geboren en getogen op Texel. Debuut: *Het paard Rudolf* (1971). Het succes kwam met *De zomer van dat jaar* (1980). In de jaren negentig vertaalde Dros Homeros en maakte Griekse mythen voor jong en oud toegankelijk. Bekend werden haar prentenboeken voor kleuters. Bijna al haar werk is geïllustreerd door echtgenoot Harrie Geelen.

2007

HARM DE JONGE

Josja Pruis

Tekeningen Wouter Tulp

Van Goor 2006, 135 pagina's

Als ik 's morgens langs de haven loop,
ligt het Vogelland mistig in een grijze zee.

EERSTE ZIN

Geheimzinnigheid en verbondenheid

UIT HET JURYRAPPORT

Is een kinderboek geen heerlijke vrijplaats waar de fantasie nog alle ruimte heeft, waar wáár kan zijn wat is verzonnen, waar wáár kan zijn wat is gebeurd? Een goed kinderboek maakt de jonge lezer boven alles nieuwsgierig en als het héél goed is, dan laat het hem nooit meer los. Het winnende boek is zo'n boek. Het gaat over vriendschap en verbondenheid, maar het is vooral een zoektocht naar identiteit.

Het verhaal is gecomponeerd als een symfonie. De woorden kunnen kabbelen als golven, of brullen als de branding. Er zijn momenten van stilte en er zijn momenten van storm. Verteld in een taal die sober is en kaal, maar zo effectief, zo direct en vooral zo vanuit het kind geschreven.

De verschillende tijdsmomenten van het verhaal zijn bepalend voor de structuur. Twee kinderen kijken terug op een schooljaar dat ze zich hun leven lang zullen blijven herinneren.

Het boek heeft een geheimzinnige, maar ook intieme sfeer.

Er zijn drie hoofdpersonen die je bijna kunt aanraken, zo goed en overtuigend zijn ze beschreven. Eén ervan is nieuw in de gemeenschap. Je ervaart de eenzaamheid van de nieuweling, je begrijpt waarom hij zo'n indruk maakt op zijn nieuwe klasgenoten. Als hij weer weggaat voel je het gemis.

Alle stukjes van dit subtiele verhaal passen wonderwel in elkaar, maar ook als de puzzel voltooid is blijft er nog veel te raden. Je wilt de sfeer van geheimzinnigheid, verbondenheid en vriendschap vasthouden.

Je wilt de wind voelen die eruit opwaait.

Josja Pruis is een verhaal dat je niet meer loslaat.

JURY 2007 Frits Spits, Irma Boom, Joke Linders, Doeschka Meijsing

AANTAL DRUKKEN: 4, LAATSTE: 2007 / VERKRIJGBAAR

Ook bekroond in 2007: *Een kleine kans*, Marjolijn Hof - Gouden Griffel + Gouden Uil
Heb je mijn zusje gezien?, Joke van Leeuwen - Gouden Penneel / *Ons derde lichaam*,
 Edward van de Vendel - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Pruis en Prins: zelfs jullie
namen zijn bijna gelijk.

Harm de Jonge Josja Pruis

VAN GOOR

VANAF
10
JAAR

HARM DE JONGE
(1939)

Woonde tot zijn achtste
op een vrachtschip.

Werd onderwijzer,
later leraar Nederlands.
Schrijft over jeugdlitera-
tuur en debuteerde in
1989 met *Steenkruid is
een rat*. De oorlog speelt
een rol in zijn werk en
regelmatig draait het
om een bijzondere en
intense vriendschap die
niet kan duren.

2008

HANS HAGEN
Verkocht
 Tekeningen Philip Hopman
 Querido 2007, 171 pagina's

Zorg goed voor mijn zoon, hij is pas vier.

EERSTE ZIN

Kleine-jongetjes-moed

UIT HET JURYRAPPORT

Miep Diekman zei ooit dat het de taak is van de jeugdboekenschrijver om de zaak open te gooien, ook als dat betekent dat het boek een open einde heeft. Kinderen zeiden dan tegen haar: 'Dat boek is niet af'. Haar antwoord luidde dan: 'Nee, dat einde zit in jou'.

De beste boeken zijn zonder twijfel die welke voortleven in het hoofd van de kleine en grote lezer lang nadat de laatste pagina is omgeslagen. En dat is precies wat het winnende boek doet. Dit boek is verraderlijk eenvoudig in opbouw. Op vierjarige leeftijd wordt de kleine Pakistaanse Yaqub door zijn arme ouders verkocht aan een rijke sjeik in Dubai, die hem onder dwang opleidt tot kamelenjockey. Wat volgt is een indrukwekkend avontuur met ontberingen, eenzaamheid en kleine-jongetjes-moed. Of en hoe Yaqub ontsnapt - het is aan de lezer om het uit te vinden. Misschien leest hij dit in het boek, misschien voltrekt het einde zich alleen in zijn hoofd.

De afgelopen jaren verschenen veel boeken over de door oorlog en conflict geteisterde Centraal-Aziatische regio. Niet zelden wordt de lezer gesticht of wordt met het nodige effectbejag de gruwelijkheid van Islamitisch bestuur en van vrouwenonderdrukking verbeeld. In het jeugdboek dat dit jaar de Woutertje Pieterse Prijs wint is nergens sprake van vals sentiment. In mooie kernachtige zinnen, trefzeker ingehouden als de omstandigheden het akeligst zijn, wordt het leven als kindslaaf heel invoelbaar.

JURY 2008 Femke Halsema, Gerbrand Bakker, Irma Boom, Joke Linders

AANTAL DRUKKEN: 4, LAATSTE: 2009 / VERKRIJGBAAR, OOK ALS LUISTERBOEK / PRIJZEN: GLAZEN GLOBE
 Ook bekroond in 2008: *Kinderen van Amsterdam*, Jan Paul Schutten - Gouden Griffel
Linus, Mieke Versyp, Sabien Clement & Pieter Gaudesaboos - Gouden Uil / *Sinterklaas*,
 Charlotte Dematons - Gouden Penneel / *Slecht*, Jan Simoen - Gouden Zoen

LAATSTE ZIN

Ik gooide het portier open.
'Noor!'

Hans Hagen

Verkocht

Met tekeningen van Philip Hopman

Querido

VANAF
10
JAAR

HANS HAGEN (1955)

Was leraar Nederlands en geschiedenis en is sinds 1987 full-time schrijver. Werkte mee aan radio- en televisieprogramma's en schreef voor Sesamstraat. Werd bekend met zijn Jubelientjeboeken, schreef historische romans, verhalen over verre (arme) landen en poëzie. Een aantal boeken maakte hij samen met zijn vrouw Monique Hagen.

2009

PETER VERHELST & CARLL CNEUT
**Het geheim van de keel
 van de nachtegaal**
 De Eenhoorn 2008, 64 pagina's

Honderden jaren geleden lieten mannen
 hun hoofd nog kaalscheren tot ze op hun achterhoofd
 nog maar één haarlok overhielden.

EERSTE ZIN

Ultieme reis door de verbeelding

UIT HET JURYRAPPORT

Aan de basis van dit schitterende prentenboek stond het sprookje van Andersen over de Chinese nachtegaal, die eerst wordt vereerd en dan wordt veronachtzaamd. Peter Verhelst en Carl Cneut hebben hun talenten echter zo maximaal benut, dat een compleet nieuw kunstwerk is ontstaan. De keizerlijke tuin en de stem van de nachtegaal hebben in één klap een nieuw leven gekregen.

Dat is het opvallendst gebeurd in de prenten van Cneut, die een eigenzinnige en uitbundige draai heeft gegeven aan de Chinese prentkunst. Hij gebruikte atmosferisch perspectief en experimenteerde met technieken als de ombres Chinoises. Blauw, geel en groen overheersen in zijn prenten, waarin hij voortdurend speelt met licht en donker. De ene prent is vol en verzadigd, de andere etherisch en verstild. De kleding van de hofhouding is getekend met een ragfijn penseel, terwijl de keizerlijke Tuin der Tuinen een doordachte, wilde bloemenpracht is, in bijna harde kleuren.

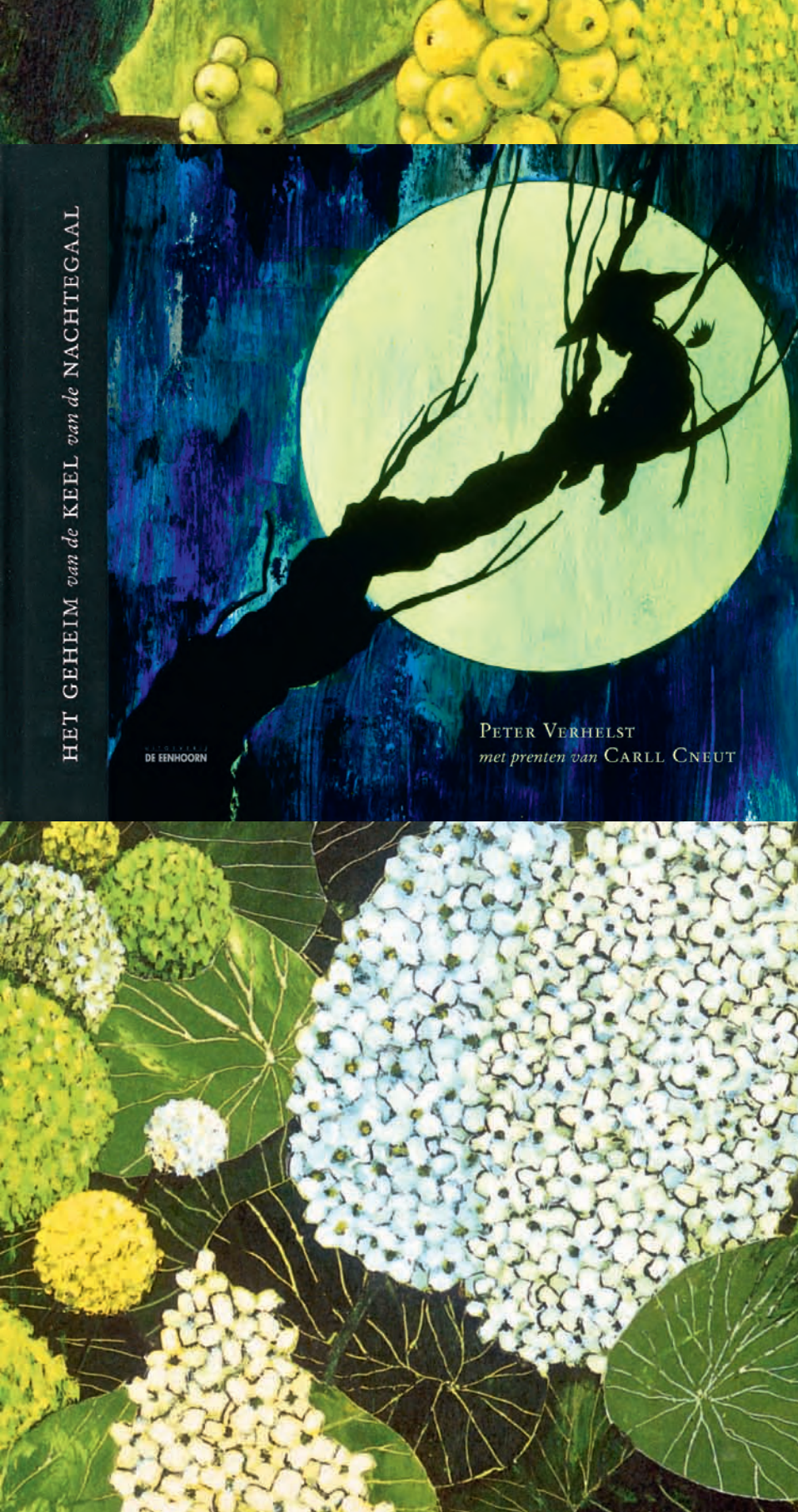
Toch krijgen de prenten pas echt betekenis door de teskt van Verhelst, die eenvoudig en poëtisch is en direct bij je binnenkomt. In de woorden klinken de echo's van stemmen uit de wereldliteratuur, maar zo mooi vervormd dat de tekst literatuur voor kinderen is.

De jury wil er geen misverstand over laten bestaan dat zij *Het geheim van de keel van de nachtegaal* beoordeelt als een volmaakte symbiose van beeld, tekst en vormgeving. Het boek is de ultieme reis door de verbeelding, opent ongekende vergezichten en kan door werkelijk iedereen gelezen worden.

JURY 2009 Femke Halsema, Gerbrand Bakker, Karel Berkhout, Irma Boom,
 Annemie Leysen

AANTAL DRUKKEN: 7, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: GOUDEN GRIFFEL; GOUDEN UIL;
 BOEKENWELP / VERTAALD IN 11 TALEN / THEATERPRODUCTIE DOOR PANTALONE

Ook bekroond in 2009: *Boven in een groene linde zat een moddervette haan*, Sieb Posthuma
 - Gouden Penseel / *Allemaal willen we de hemel*, Els Beerten - Gouden Lijst

HET GEHEIM *van de* KEEL *van de* NACHTEGAAL

DE EENHOORN

PETER VERHELST
met prenten van CARLL CNEUT

LAATSTE ZIN

Vetrouw me./ Spring maar./ Kom!

VANAF
9
JAAR

PETER VERHELST
(1962)

Was altijd een alles-lezer: romans en gedichten, encyclopediën en atlassen. Was leraar Nederlands en Engels en is nu een gelauwerd schrijver, dichter en theatermaker. Verbonden aan theaterhuis NTGent. *Het geheim van de keel van de nachtegaal* is zijn eerste tekst voor kinderen.

CARLL CNEUT
(1969)

Studeerde grafische vormgeving in Gent. Geeft les aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten aldaar. Na zijn debuut als illustrator in 1996 maakte hij ruim twintig prentenboeken. Sommige titels verschijnen eerst in het buitenland en worden later in het Nederlands vertaald.

Ondergedoken

UIT HET JURYPAPPORT

Bij de Annie M.G. Schmidtlezing van 2006 constateerde schrijver Edward van de Vendel een kloof in de wereld van kinder- en jeugdboeken. Aan de ene kant heb je schrijvers die bij hun proza en gedichten iets willen scheppen dat voldoet aan literaire maatstaven. Aan de andere kant heb je schrijvers die in hun werk vooral aansluiting zoeken bij de belevingswereld van de doelgroep. Die kloof is de afgelopen jaren groter geworden door het ontstaan van een bestsellercultuur, waarbij van steeds minder titels steeds meer exemplaren worden verkocht.

De jury was zich bij de beoordeling van het boekenaanbod 2009 scherp bewust van genoemde twee polen en vond een boek dat zo universeel is, dat het aan alle overwegingen over populair en literair voorbij gaat. Er is al ontzaglijk veel geschreven over de Tweede Wereldoorlog, ook in de jeugdliteratuur. *Juwelen van stras* laat zien dat het mogelijk is om op een volkomen originele manier te vertellen over een joods meisje dat is ondergedoken, een geschiedenis die een ongelooflijk authentieke indruk maakt. Biessels schreef een delicaat oorlogsverhaal over 'dingen die je niet moet willen weten of denken.' Tegelijkertijd vertelt haar boek in sobere en uitgepuurde stijl een universeel verhaal over een kind dat de wereld om zich heen niet begrijpt. Daarmee is het een literair meesterwerkje dat een groot publiek verdient.

JURY 2010 Frank Groothof, Gerbrand Bakker, Karel Berkhout,
Suzanne Hertogs, Annemie Leysen

AANTAL DRUKKEN: 1, LAATSTE: 2009 / VERKRIJGBAAR

Ook bekroond in 2010: *Voordat jij er was*, Daan Remmerts de Vries - Gouden Griffel / *Wild verliefd*, Ditte Merle - Gouden Uil / *De boomhut*, Marije en Ronald Tolman - Gouden Penneel

LAATSTE ZIN

Daar bovenop zet ik een vogel.
Met een oogje van blauw.

Juwelen van stras

Carli Biessels

met illustraties van Martijn van der Linden

lannoo

CARLI BIESSELS
(1936)

Studeerde pedagogiek en besteedde tijdens de studie veel tijd aan schilderen, toneel en cabaret. Werkte in de kinderpsychiatrie en een orthopedagogische instelling. Stelde boeken samen op kunsthistorisch gebied, schreef verhalen voor *Okki* en *Taptoe* en debuteerde in 1998 als kinderboekenschrijfster met *Twee druppels water*.

**BENNY
LINDELAUF**
**De hemel van
Heivisj**

Querido

Zussenmachine

2011

BENNY LINDELAUF
De hemel van Heivisj
Quendo 2010
405 pagina's

In 2004 verraste Benny Lindelauf met *Negen Open Armen*, een door bijgeloof en mysterie gekleurd weefsel van verhalen, ontsproten aan het Zuid Limburgse land en zijn bewoners, die daar in zwarte armoede, maar ook in grote verbondenheid met elkaar leefden. De lezer kijkt naar deze kleine vooroorlogse gemeenschap door de ogen van drie zusjes, en probeert met hen de intrigerende, maar vaak ook onaangename raadsels van de wereld der volwassenen te begrijpen. De historisch-folkloristische informatie, de sprankelende taal en de kleurrijke verhaalfiguren die zo uit een Fellinifilm lijken te zijn weggelopen maakten duidelijk dat de Nederlandse jeugdliteratuur een nieuw verteltalent rijker was geworden. *De hemel van Heivisj* (wat letterlijk 'naar huis' betekent) neemt de verhaaldraad op in 1938. In de warme verbondenheid van het rommelige, maar door de grootmoeder met vaste hand bestierde gezin Boon ontstaan bijna onmerkbaar kleine barsten. De magische kinderwereld moet steeds meer plaats maken voor de harde realiteit van het dagelijks bestaan en de 'zussenmachine met tandwielen die feilloos in elkaar grepen' begint hoorbaar te piepen en te kraken. Met het ouder worden blijken gehoorzaamheid en loyaliteit geen natuurwet te zijn, en puber-kuren, de eerste ongesteldheid en de liefde drukken hun stempel.

VANAF
11
JAAR

BENNY LINDELAUF
(1964)

Ging naar de Amsterdamse Theaterschool. Speelde en danste in verschillende (jeugd) theaterproducties. Als hij even niets te doen had ging hij zitten schrijven, geïnspireerd door de verhalen die zijn Limburgse oma vroeger vertelde. Is inmiddels auteur van proza en toneelteksten voor kinderen en jongeren, en geeft les aan beginnende schrijvers.

Maar de werkelijke verstoorder van de bestaande orde is de oorlogsdreiging uit het zo nabije Duitsland. Langzaam, maar onafwendbaar sluipt die oorlog het dagelijks leven binnen. Van allerlei mensen – ook als je verliefd op ze bent – moet je je gaan afvragen aan welke kant ze eigenlijk staan, de vanzelfsprekende aanwezigheid van de vele ‘Judde’ en ook van de tot de notabelen horende ‘Pruusin’ wordt aan het wankelen gebracht, voedsel wordt schaars en de grootste ramp voor de zusjes is het afvoeren van hun vader en broers naar een Duits werkkamp. Het knappe is dat de auteur duidelijk zeer goed op de hoogte is van de historische situatie, maar zijn kennis bijna overal zo geïntegreerd heeft dat je de geschiedenis als het ware uit het verhaal ziet ontstaan. Het grote drama van de vorige eeuw wordt zo zichtbaar en vooral voelbaar door de dichtbijheid van de kleine mensen die gedwongen waren er hun rol in te spelen.

Die dichtbijheid wordt mede bereikt doordat het verhaal zo vanzelfsprekend ‘gegrond’ is op één plek, een plek waar ongetwijfeld het hart van de schrijver naar uit gaat. Lindelauf trekt zijn lezers een vastomlijnde historische werkelijkheid in die bepaald wordt door het landschap, door de eigen taal – ‘kwatsj, miljaar, sjiethoes, sjloddermadam, ulezeik’ – door de springlevende mensen met hun namen als in een poppenkaststuk – Betje Garen, de Sigarenkeizer, de Dreuvige, de Imbeciel, doodgraver Daams – en door de strenge ongeschreven regels voor hoe je met elkaar omgaat en hoe je je om elkaar bekommert.

Het juryrapport 2011 treedt bijna buiten zijn oevers van enthousiasme. Het spreekt van ‘een magistrale ode aan de vertelkunst’, van ‘onvergetelijke en verbluffend authentieke personages’ en van ‘uitzonderlijk vakmanschap, waarmee een wonderlijk universum tot leven wordt gebracht, dat lezers, jong en oud, ontroert, vasthoudt en verbaast’. Het is onverminderd waar, maar boven dat alles uit stijgt Lindelaufs vermogen om zijn verhalen de vleugels van zijn taal te geven. Hier is iemand aan het woord met een eigen stem, een eigen toon en een eigen idioom. Het is een stem waar je wel naar luisteren moet, en ook al is de afstand in de tijd hier nog niet aanwezig, dit schrijverschap bergt de belofte in zich dat die stem ook na jaren nog even helder zal klinken.

Bregje Boonstra JUBILEUMJURY

JURY 2011 Frank Groothof, Karel Berkhout, Kees 't Hart, Suzanne Hertogs, Annemie Leysen

AANTAL DRUKKEN: 4, LAATSTE: 2011 / VERKRIJGBAAR / PRIJZEN: DIORAPTE JONGERENLITERATUUR PRIJS; NENKE VAN HICHTUMPRIJS / VERTAALD IN HET DUIJS

Ook bekroond in 2010: *Dissus*, Simon van der Geest - Gouden Griffel / *Seizoenen*, Blexbolex - Gouden Penseel / *Soldaten huilen niet*, Rindert Kromhout - Gouden Lijst

En het enige wat ik hoorde was het eeuwige geruis van de wind en een lepetje dat vrolijk rinkelde in het enige glaasje dat op een of andere miraculeuze manier niet gesneuveld was.

LAATSTE ZIN

MEER WETEN?

Bij alle boeken is dankzij *Stichting
Lezen* en het tijdschrift *Leesgoed*
gratis lesmateriaal verkrijgbaar via
www.woutertjepieterseprijs.nl

Voort weer troov
naar een
nieuw avontuur!

